

**UCHWAŁA NR II/17/2014
RADY GMINY WIELISZEW**

z dnia 12 grudnia 2014 r.

**w sprawie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliszew
na lata 2014-2020.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.), uchwala się co następuje:

§ 1

Uchwala się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliszew na lata 2014 – 2020, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wieliszew.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy Wieliszew
Marcin Fabisiak
Marcin Fabisiak

Uzasadnienie
do uchwały w sprawie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Gminie Wieliszew na lata 2014-2020.

Zgodnie z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.) do zadań własnych o charakterze obowiązkowym gminy, należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi załącznik do niniejszej uchwały. Jest najważniejszym dokumentem stanowiącym o realizowanej lokalnej polityce społecznej. Uwzględnia m. in. diagnozę sytuacjispołecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią określa: cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań, sposoby realizacji strategii oraz jej ramy finansowe, wskaźniki realizacji działań.

Przewodniczący
Rady Gminy Wieliszew

Marcin Fabisiak
Marcin Fabisiak

Gmina Wieliszew
Gminna Strategia
Rozwiązywania
Problemów Społecznych
na lata 2014 – 2020

Spis treści

I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	4
1. Podstawa prawna strategii, zgodność z prawem wspólnotowym oraz strategiami narodowymi i europejskimi.....	5
1.1 Zgodność z prawem wspólnotowym.....	5
1.2 Zgodność ze strategiami europejskimi.....	5
2. Powiązanie strategii z krajowymi aktami prawnymi.....	7
2.3 Zgodność z dokumentami krajowymi.....	7
2.4 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi.....	9
II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII.....	11
1. Przebieg procesu wypracowania strategii.....	11
III. CHARAKTERYSTYKA GMINY WIELISZEW.....	13
1. Położenie geograficzne.....	13
2. Historia.....	15
3. Ludność gminy.....	19
3.1 Demografia.....	19
3.2 Mieszkalnictwo.....	21
3.3 Warunki życia.....	21
4. Gospodarka gminy.....	21
4.1. Rolnictwo.....	21
5. Infrastruktura społeczna.....	22
5. 1 Oświata.....	22
5.2 Kultura.....	25
5.3 Służba zdrowia.....	30
5.4. Pomoc społeczna.....	31
5.5 Policja.....	33
5.6 Organizacje społeczne i sport.....	34
6. Diagnoza sytuacji społecznej gminy.....	40
6.1 Analiza problemów społecznych na podstawie danych instytucji.....	40

6.2 Analiza problemów społecznych na podstawie ankiety.....	48
6.4 Analizy SWOT.....	52
6.4.1 Obszar społeczny gminy Wieliszew.....	52
6.4.2 Dzieci i młodzież.....	55
6.4.3 Rodziny.....	56
6.4.4 Ludzie starsi.....	57
7. Planowanie działań.....	58
7.1 Misja i wizja Gminy Wieliszew.....	58
7.2 Cele strategiczne, operacyjne i zadania	59
7.3 Harmonogram wdrażania strategii.....	60
7.4 Harmonogram wdrażania strategii na lata 2014 - 2020.....	67
7.5 Ramy finansowe strategii	69
7.6 Programy	69
8. Monitoring i ewaluacja strategii.....	70
8.1 System monitorowania strategii	70
8.2 Ewaluacja strategii.....	73
Załączniki.....	78
Załącznik nr 1: Ankieta - Wypracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	78
Załącznik nr 2: Proponowane projekty	83
Inne propozycje działalności Stowarzyszenia Emka to:	86
Wykaz skrótów.....	87
Spis wykresów i tabel.....	87

I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Obecnie stale wzrasta zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej, co spowodowane jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności generowanym takimi czynnikami, jak: redukcja zatrudnienia, deficyt nowych miejsc pracy, wzrost kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób niepełnosprawnych. W celu ich realizacji powstały, bądź zostały znowelizowane akty prawne, a wśród nich art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2013 poz. 182 z późn. zm.), zobowiązujący samorząd Gminy do opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Działania te opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji.

Dobrem nadrzędnym Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej jako całości; w praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji.

Państwo Członkowskie Unii Europejskiej ma obowiązek prowadzenia w ramach Unii wspólnych działań wspierających, uzupełniających i koordynujących w szeroko pojętej dziedzinie ochrony ludności i rozwoju kapitału ludzkiego. Opracowanie Strategii jest warunkiem pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na realizację projektów dotyczących sfery społecznej zarówno z budżetu państwa, jak też funduszy Unii Europejskiej.

1. Podstawa prawna strategii, zgodność z prawem wspólnotowym oraz strategiami narodowymi i europejskimi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliszew tworzona jest z mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2013 poz. 182 z późn. zm.), która w art. 17 ust. 1 pkt 1 nakłada na Gminy obowiązek „opracowania i realizacji gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej określa zakres konstruowanej Strategii, w której priorytetowe działania wiążą się ściśle z opracowaniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Ponadto art. 16b ust 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.

- diagnoza sytuacji społecznej,
- prognoza zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

1.1 Zgodność z prawem wspólnotowym

Prawo wspólnotowe (*acquis communautaire*) nie ingeruje w systemowe rozwiązania w zakresie pomocy społecznej obowiązujące w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Funkcjonuje jednak polityka społeczna Unii koordynująca narodowe polityki społeczne w zakresie koniecznym z punktu widzenia funkcjonowania wspólnoty.

1.2 Zgodność ze strategiami europejskimi

Jednym z wiodących celów Unii Europejskiej jest wyrównywanie poziomu rozwoju krajów i regionów. Polska uczestniczy w polityce społeczno-gospodarczej Unii, co oznacza między innymi korzystanie z funduszy unijnych. W obszarze polityki społecznej jest to:

Europejski Fundusz Społeczny (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1784/1999/WE) jest głównym instrumentem wspierającym działania podejmowane w ramach:

- Europejskiej Strategii Zatrudnienia; zawarte w filarze Równość Szans: aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, wykluczeniu społecznemu, promowanie równych szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy, aktywizacja zawodowa kobiet oraz rozwój powszechnego kształcenia.
- Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL; zawarte zwłaszcza w działaniach:
 - promowanie rynku pracy otwartego dla wszystkich poprzez ułatwianie wchodzenia i powrotu na rynek pracy osobom, które doświadczają dyskryminacji,
 - wzmocnienie krajowej Strategii gospodarki społecznej poprzez podnoszenie jakości zatrudnienia w sektorze usług oraz rozwój zatrudnienia socjalnego,
 - godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja zawodowa kobiet i mężczyzn poprzez rozwój i promocję elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Głównym celem Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Poza celem głównym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- wzrost zatrudnienia;
- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;
- podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.

2. Powiązanie strategii z krajowymi aktami prawnymi

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliszew jest zgodna z założeniami polityki państwa, a także ustaw kompetencyjnych nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki. Działania zawarte w Strategii oparte są na postanowieniach innych krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014r. poz. 1118 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011r. Nr 43 poz. 225 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012r. poz. 1356 z późn. zm.);
- Ustawy dnia z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012r. poz. 124 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013r. poz. 674 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. nr 127 poz. 721 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013, poz. 1456 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 nr 180 poz. 1493 z późn. zm.);
- Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2013 poz. 135 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 poz. 182 z późn. zm.).

2.3 Zgodność z dokumentami krajowymi

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030, której celem głównym jest poprawa jakości życia Polaków.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020, która za jeden z celów stawia rozwój kapitału ludzkiego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, która jako strategiczny cel polityki regionalnej wskazuje efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności.

Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011 – 2015, który zawiera następujące cele strategiczne:

1. Ograniczenie szkód zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu.
2. Zmniejszenie dostępności i zmiana struktury spożywanego alkoholu.
3. Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego, w tym szkód zdrowotnych i rozwojowych dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.
4. Ograniczenie zjawiska picia alkoholu przez dzieci i młodzież.
5. Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom.
6. Poprawa jakości działań podejmowanych przez Gminy w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz ograniczenie wydatkowania środków na zadania niezwiązane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.
7. Ograniczenie przypadków naruszeń prawa w związku z alkoholem.
8. Oszacowanie strat ekonomicznych związanych z alkoholem.

Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016, którego cel główny brzmi: „ograniczenie używania narkotyków i związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych”.

Narodowy Program Zdrowia na lata 2007 – 2015 – działania przedstawione w Strategii są zgodne z założeniami zawartymi w w/w Programie, szczególnie zaś z celem operacyjnym zakładającym *zmniejszenie i zmianę struktury spożycia alkoholu oraz zmniejszenie szkód zdrowotnych spowodowanych alkoholem*.

2.4 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi

Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi, w tym:

1) ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Legionowskiego do roku 2015¹. Zgodność z następującymi celami:

- zahamowanie wzrostu bezrobocia i zmniejszenie kosztów społecznych związanych z tym zjawiskiem,
zapobieganie marginalizacji rodzin, osób, a szczególnie stygmatyzacji dzieci i młodzieży z powodu ubóstwa,
- tworzenie właściwych warunków do życia osób niepełnosprawnych żyjących w Powiecie Legionowskim,
- zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców w wychowaniu dzieci,
- profilaktyka uzależnień, w tym od alkoholu,
- zmniejszenie przestępczości na terenie powiatu oraz uczenie dzieci i młodzieży kontroli własnych zachowań.

2) ze Strategią Wojewódzką w Zakresie Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005 – 2013. Cele strategiczne:

- podejmowanie selektywnych działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie,
- tworzenie mechanizmów wychodzenia z bezdomności i zapobiegających przechodzeniu osób ubogich w stan bezdomności,
- zahamowanie wzrostu spożycia alkoholu, promocja zdrowego stylu życia, rozwijanie postaw sprzyjających temu zachowaniu,
- ograniczanie używania i dostępności narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów,
- podniesienie jakości życia osób starych, zaspokajanie ich potrzeb poprzez spójne i skoordynowane działania podmiotów mających wpływ na realizację regionalnej polityki
- społecznej,

¹ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Legionowskiego do roku 2015.

- rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy w zakresie działań objętych pomocą społeczną,
- wspieranej przez realizację sektorowych i regionalnych programów,
- wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.

3) z Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016,

4) z Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Narkomanii 2011-2016,

5) z Wojewódzkim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 2011-2015.

ZGODNOŚĆ Z NASTĘPUJĄCYMI PROGRAMAMI WOJEWÓDZKIMI:

- Wojewódzki Program na Rzecz Osób Starszych na lata 2013 – 2015,
- Wojewódzki Program poszerzania, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii i HIV/AIDS na lata 2011-2015,
- Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI LOKALNYMI

Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Wieliszew do roku 2020², a w szczególności z następującymi celami:

- zredukowany poziom bezrobocia,
- zwiększona dostępność edukacji zdrowotnej i opieki medycznej dla dzieci w wieku szkolnym,
- zwiększona dostępność specjalistycznej opieki medycznej i rehabilitacji, atrakcyjna i powszechnie dostępna oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży,
- ograniczone zjawisko zachowań chuligańskich wśród młodzieży,
- rozwinięta baza przedszkoli i gimnazjum,

² Strategia Rozwoju Gminy Wieliszew do roku 2020.

- dostępna, szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych w zakresie rozwoju zainteresowań oraz umiejętności dla dzieci i młodzieży,
- rozwinięta i dobrze wyposażona baza sportowo-edukacyjna szkół,
- rozwinięta przedsiębiorczość mieszkańców gminy,
- podwyższony poziom świadomości i współodpowiedzialności mieszkańców za rozwój gminy,
- zwiększona aktywność organizacji pozarządowych,
- poprawa w zakresie eksponowania walorów historyczno – patriotycznych.

II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII

Do prac nad wypracowaniem Wieliszew zaproszeni zostali przedstawiciele instytucji publicznych i organizacji społecznych z terenu gminy, tworząc Zespół Roboczy ds. Opracowania i Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wieliszew, w następującym składzie:

1. Banaszek Jacek - Dyrektor Samorządowej Administracji Placówek Oświatowych
2. Choma Anna – Sekretarz Gminy
3. Dziegielewska Weronika – pracownik Urzędu Gminy
4. Janus Robert – Prezes Klubu AKS Mewa Krubin
5. Kaczyńska Małgorzata – p.o. Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej
6. Kolańska Monika – Asystent Rodziny
7. Kownacka Izabela – Prezes Stowarzyszenia „eMka”
8. Kwiatkowska Grażyna – Radna Gminy
9. Skrzydlewski Dariusz – Dyrektor Ośrodka Kultury
10. Stolec Ewa – Przedstawiciel Stowarzyszenia AMICUS
11. Tarwacki Marek – Dyrektor Zespołu Szkół w Łajskach
12. Twardo Małgorzata – pracownik Urzędu Gminy
13. Wilgos Marlena – pracownik Ośrodka Pomocy Społecznej

1. Przebieg procesu wypracowania strategii

Proces przygotowania dokumentu składał się z następujących etapów:

- organizacja procesu planowania strategicznego

- diagnoza sytuacji społecznej gminy
- planowanie działań.
- opracowanie dokumentu

W celu zastosowania partycypacyjnego modelu opracowania strategii przeprowadzono spotkania warsztatowe, w których uczestniczyli członkowie zespołu zadaniowego oraz zaproszeni goście. Celem spotkań była:

Diagnoza sytuacji społecznej w gminie, w tym:

- analiza sytuacji społecznej w gminie w oparciu o dane statystyczne oraz opinie środowisk społecznych i przedstawicieli instytucji społecznych,
- analiza doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- dotychczasowa współpraca instytucji i organizacji społecznych w na rzecz społeczności lokalnej,
- formułowanie wizji rozwoju społecznego gminy (SWOT).

Analiza problemów społecznych oraz zasobów społecznych w gminie, w tym:

- identyfikacja i kategoryzacja problemów społecznych w gminie,
- analiza przyczyn zjawisk społecznych, wzajemnych korelacji,
- określanie zasobów społecznych gminy,
- badanie potrzeb społecznych oraz zakresu ich zaspokojenia,
- ocena poziomu integracji społecznej.

Formułowanie założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o partycypację społeczną i zasady rozwoju społecznego, w tym:

- analiza zasad rozwoju społecznego,
- formułowanie misji rozwoju społecznego w korelacji z wizją rozwoju gminy,
- formułowanie celów strategicznych,
- określanie celów oraz kierunków działań w gminie,
- określanie sposobu zarządzania realizacją strategii,
- określenie działań zespołu wdrożeniowego,
- ustalenie zasad monitoringu,
- opracowanie procedur ewaluacji.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Urząd Gminy Wieliszew, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliszewie, Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie, Komenda Policji,

Publiczne i Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, placówki oświatowe, kulturalne oraz wyniki anonimowych ankiet na temat występujących w gminie problemów i oczekiwań.

Elementem uspołecznienia procesu budowy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych było przeprowadzenie badania ankietowego na terenie gminy. Ankietę skierowano do osób zainteresowanych uczestnictwem w życiu społecznym gminy. Badaniu ankietowemu poddano instytucje funkcjonujące na terenie gminy oraz mieszkańców.

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY WIELISZEW

1. Położenie geograficzne

Rysunek 1. Umiejscowienie Gminy Wieliszew w powiecie legionowskim Źródło: <http://www.legionowo.org.pl/>

Gmina Wieliszew jest gminą wiejską, położoną w województwie Mazowieckim, w powiecie legionowskim. Powierzchnia Gminy Wieliszew to około 108.00 km² (10.800 ha). Pod względem administracyjnym w skład gminy wchodzi 14 sołectw:

- Wieliszew,
- Łajsk,
- Komornica,
- Poddębnie,
- Skrzyszew,
- Topolina,

- Kałuszyn,
- Michałów-Reginów,
- Olszewnica Stara,
- Olszewnica Nowa,
- Sikory,
- Krubin,
- Janówek Pierwszy
- Góra.

Gmina Wieliszew umiejscowiona jest w centralnej części województwa mazowieckiego, w widłach Wisły i Narwi, ok. 30 km na północ od Warszawy. Obejmuje ona obszar położony w łuku Narwi od Zegrza do Nowego Dworu Mazowieckiego. Gmina Wieliszew graniczy z następującymi gminami:

- Nowy Dwór Mazowiecki od Zachodu,
- Pomiechówek i Serock od Północy,
- Nieporęt na Wschodzie,
- Legionowo i Jabłonna od strony południowej.

Naturalną granicę gminy od strony północnej stanowi rzeka Narew oraz Jezioro Zegrzyńskie (pow. ok. 700 ha). Jezioro to powstało w wyniku przegrodzenia zaporą w Dębem wód Bugu i Narwi, a zostało oddane do użytku w 1963 r.

Urząd Gminy znajduje się w najliczniejszej pod względem ludności i najsilniejszej ekonomicznie wsi - Wieliszewie. Miejscowość ta istnieje od ponad 700 lat, natomiast siedzibą władz gminnych jest od 1993 r.

Pod względem geograficznym gmina położona jest na płaskim obszarze szerokiej doliny z terasami: zalewową i nadzalewową, o deniwelacjach nieprzekraczających 10 m.

Krawędź erozyjna pokrywa się z przebiegiem drogi wojewódzkiej nr 631, będącej głównym szlakiem komunikacyjnym gminy i dzielącym jej teren na dwie części:

- Północną, przylega do rzeki Narwi i Zalewu Zegrzyńskiego, dominują tam łąki okresowo podtapiane;
- południową, gdzie znajduje się większość ziem uprawnych.

Gmina Wieliszew to mozaika lasów i użytków zielonych. Dzięki cennym zbiorowiskom roślinnym oraz cechom geomorfologicznym terenu 2/3 powierzchni gminy znalazło się w strefie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Najcenniejsze tereny uzyskały status obszarów szczególnej ochrony ekologicznej. Są to:

- rzeka Narew - granice wałów przeciwpowodziowych,
- obszar łąkowo-wodny i leśny: Jezioro Klucz i las Sikory,
- zespół torfowo-leśny w Kałuszynie,
- zespół torfowo-leśny Poddębie.

W lasach można spotkać jelenie, sarny i dziki, występujące zwłaszcza w leśnych zagajnikach i na terenach podmokłych. Czystość środowiska wodnego gminy powoduje, że na jej terenie licznie występują także bobry i wydry. Swojemu położeniu na terenach pradoliny Wisły, Narwi i Bugu gmina zawdzięcza duże zasoby dobrej jakości wody (zasoby czwartorzędowe), znajdujące się na głębokości ok. 30 - 40 m. Na terenie gminy eksploatowane jest także złożo kruszywa naturalnego - żwiru i piasku (Janówek pierwszy). Wielkość zasobów złoża szacowana jest na około 40 mln ton. Na poziomie lokalnym, w celach ogrodniczych pozyskuje się również torf.

Głównym elementem układu hydrograficznego gminy jest rzeka Narew. Uzupełnia ją dolny odcinek Kanału Bródnowskiego, Kanał Komornicki, przepompownia z systemem kanałów i jezior Niziny Wieliszewskiej, system kanałów, rowy Niziny Skrzyszewskiej oraz system kanałów i jezior Niziny Krubińskiej z przepompownią znajdującą się miejscowości Góra.

W trzech rejonach gminy występują liczne stanowiska archeologiczne:

- 1) obszary wsi PAN-Góra, Góra, Krubin i Olszewnica Nowa,
- 2) obszary wsi Topolina, Skrzyszew i Kałuszyn,
- 3) obszar wsi Wieliszew.³

2. Historia

Gmina Wieliszew (do 1996 roku gmina Skrzyszew) powstała w 1973 roku wskutek nowego podziału administracyjnego.⁴ W 1995 roku na wniosek Rady Gminy Skrzyszew Rada Ministrów zatwierdziła zmianę nazwy gminy, co nastąpiło z dniem 1 stycznia 1996 roku.

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy pochodzą sprzed 8000 lat p.n.e. Pośród znalezisk archeologicznych na terenie wsi Komornica były między innymi narzędzia kamienne charakterystyczne dla kultury komornickiej (swym zasięgiem obejmowała część Polski, Niemcy, Danię oraz południową Szwecję). Na terenie gminy znajdują się wiele

³ Informacje na temat położenia geograficznego gminy pochodzą ze strony internetowej <http://www.wieliszew.pl/>.

⁴ Dane odnośnie historii gminy i zabytków j.w.

stanowisk archeologicznych, które w swych odkryciach potwierdzają istnienie osadnictwa z wielu okresów m.in. we wsi Krubin.

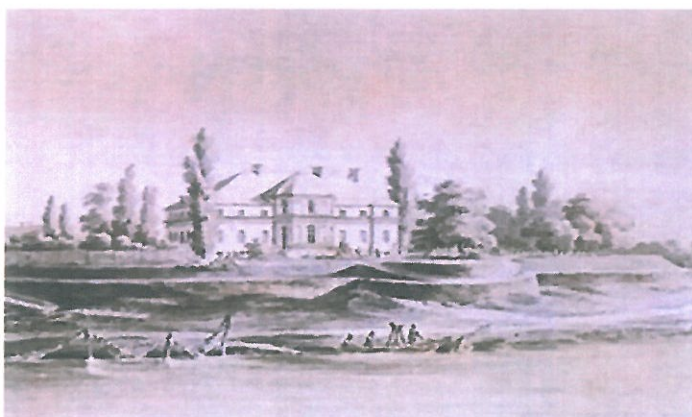
Najstarszymi wzmiankami o wsi Wieliszew są prawa własności z 1254 roku, które poświadczają, iż znajdowała się ona w posiadaniu klasztoru w Czerwińsku. Kolejne wzmianki dotyczące terenów gminy pochodzą z XIII wieku. Są to dokumenty związane z aktami fundacyjnymi kościołów. W jedynym z aktów (datowany na rok 1387) biskupa płockiego Ścibora z Radzimina widnieją nazwy wsi: Wieliszew, Skrzyszew, Kałuszyn, Łaziska, Turczyn oraz Nieporęt. Wspomniany biskup nakazał wzniesienie we wsi Wieliszew kościoła w dobrach klasztoru Kanoników Regularnych z Czerwińska nad Wisłą. Miejskowa legenda głosi, że przed wieloma wiekami Flisacy, wdzięczni za bezpieczne przepłynięcie niebezpiecznego odcinka rzeki ofiarowali cały ładunek spławianego drzewa pod budowę kościoła. W roku 1728 za sprawą księdza Mateusza Borzewskiego został wzniesiony kolejny drewniany kościół, który rok później konsekrował biskup Stanisław Hozjusz. W roku 1944, za sprawą działań wojennych, kościół spłonął wraz z dobytkiem, w którym znajdowała się dokumentacja opisująca niemal 600 letnią historię parafii. W latach 1950- 1962 wybudowano w miejsce zniszczonego kościoła nowy, murowany, nawiązujący stylistyką do budowli neoromańskich. Jedynymi zabytkowymi elementami ocalałymi z poprzedniej świątyni są dwa spiżowe dzwony.

Kampania wrześniowa na terenie gminy Wieliszew miała intensywny charakter, ze względu na strategiczne położenie. Według założeń miał to być punkt obrony Warszawy przed natarciem wroga od północy. Walka na tych terenach w swoim przebiegu pochłonęła 300 żołnierzy polskich, którzy oddali swoje życie w obronie Ojczyzny. Zostali pochowani na cmentarzu parafialnym w Wieliszewie.

Zabytki

1) Góra

Wspominana już w XV wieku, jako część dóbr rodziny Nałęczów. Na wspomnianym terenie znajdują się zabytkowy spichlerz, kuźnia oraz klasycystyczna oficyna z XVIII wieku. W sąsiedztwie, na skarbie Jeziora Górskiego znajdują się pozostałości letniej rezydencji Poniatowskich. Budowla ta, zbudowana w 1780 roku, w swych progach gościła wiele ważnych osobistości m.in. Ignacego Krasickiego, Józefa Wybickiego, czy Stanisława Trembeckiego. Rezydencja otoczona była kilkuhektarowym parkiem. Kolejny właściciel (Ludwik Szymon Gutakowski) stworzył w Górze gospodarstwo rolne. W kolejnych latach rezydencja uległa zniszczeniu podczas I Wojny Światowej. W dwudziestoleciu

międzywojennym budynek pełnił rolę Szkoły Żeńskiej Rolniczej. Niestety podczas kolejnej wojny rezydencja uległa ponownemu zniszczeniu i nigdy już nie została odbudowana.

Rysunek 2. Góra – pałac, akwarela Z. Vogla z 1801 r. Źródło: http://wyburzone.pl/wsie/gora_n/goranar1.html

2) Kaplica na cmentarzu w Wieliszewie

Klasycytyczna kaplica zbudowana w stylu klasycystycznym pochodzi z 1834 roku. Kaplica została ufundowana przez Marię Gautjer dla zmarłego męża, ówczesnego właściciela wsi i majątku wieliszewskiego.

Rysunek 3. Kaplica w Wieliszewie. Źródło: <http://www.wieliszew.pl/39,117,charakterystyka,1,wiecej.html>

3) Cmentarz rosyjsko-polski

Przy drodze krajowej nr.61, w lasach pomiędzy Wieliszewem i Michałowem-Reginowem znajdują się rosyjsko-polski cmentarz. Najstarsze mogiły pochodzą z 1902 roku, ostatnie zaś z roku 1940. W okresie zaborów służył carskim garnizonom, zaś w okresie wolnej Polski był nekropolią wojskowo-cywilną.

Rysunek 4. Cmentarz rosyjsko-polski. Źródło: <http://www.wiki.rowery.olsztyn.pl>

4) Janówek Pierwszy

To właśnie na tych terenach znajdują się słynne fortyfikacje należące niegdyś do zewnętrznego pasa Twierdzy Modlin. Najstarsze budowle zostały wzniesione w latach 1883-1888, zaś rozbudowane zostały dodatkowo o żelbetonowe konstrukcje w latach 1912-1915. Niestety najmłodsze konstrukcje zostały wysadzone w powietrze, dlatego obecnie można podziwiać starsze, ceglano-ziemne fortyfikacje.

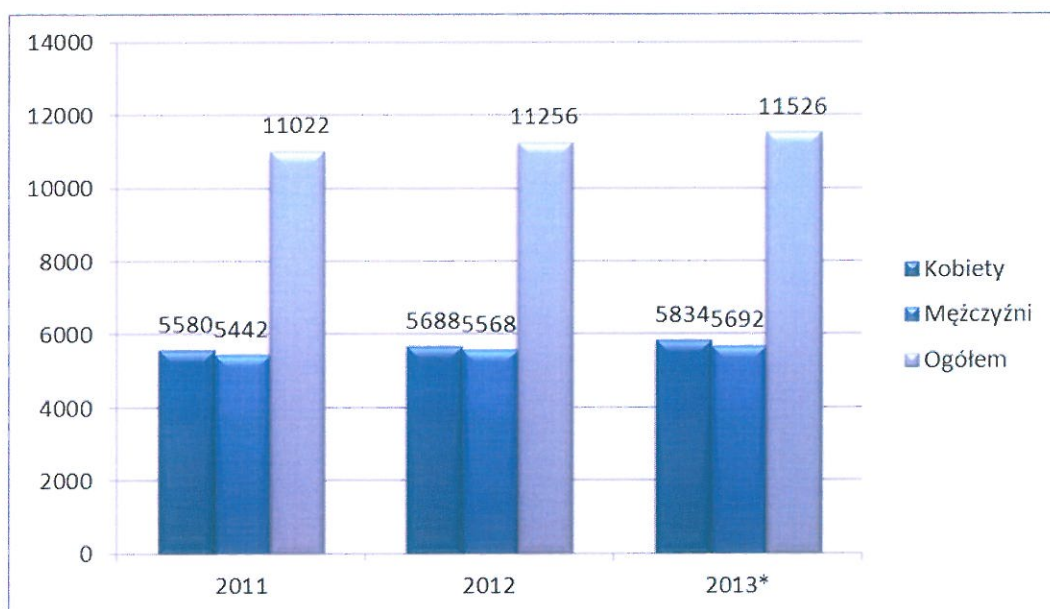

Rysunek 5. Ceglano-ziemne fortyfikacje. Źródło: <http://memento.bikestats.pl/c,4002,100up,4.html>

3. Ludność gminy

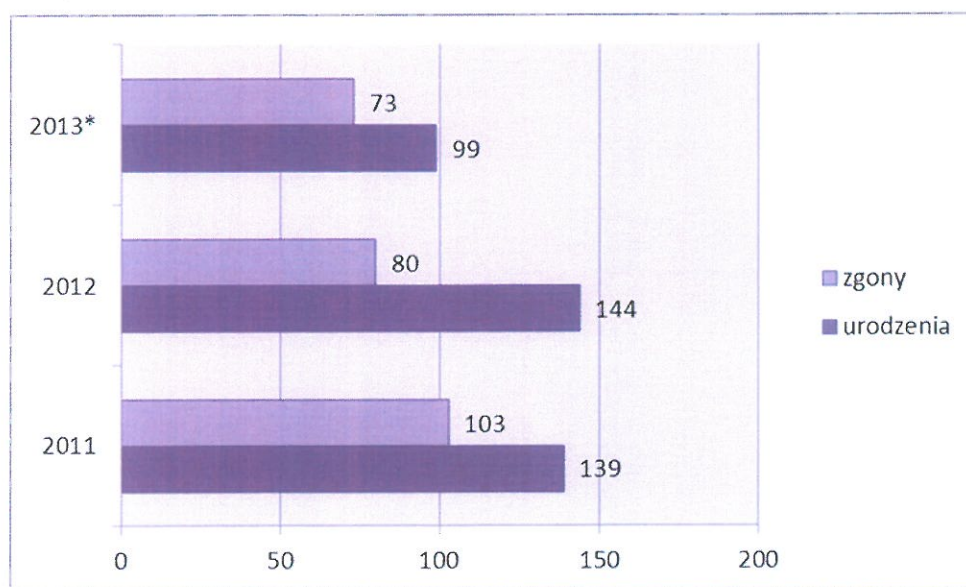
3.1 Demografia

Na sieć osadniczą Gminy Wieliszew składa się 16 miejscowości, w tym 14 sołectw. Na dzień 26.11.2013 r. gmina liczyła ogółem 11526 mieszkańców (w tym 5834 kobiety i 5692 mężczyzn). W ciągu ostatnich lat na terenie gminy notowany jest stabilny, dodatni przyrost liczby ludności (wzrasta zarówno liczba kobiet, jak i mężczyzn). W 2011 r. gęstość zaludnienia na terenie gminy wyniosła 109 os/km².

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Wieliszew w podziale na kobiety i mężczyzn w latach 2011-2013

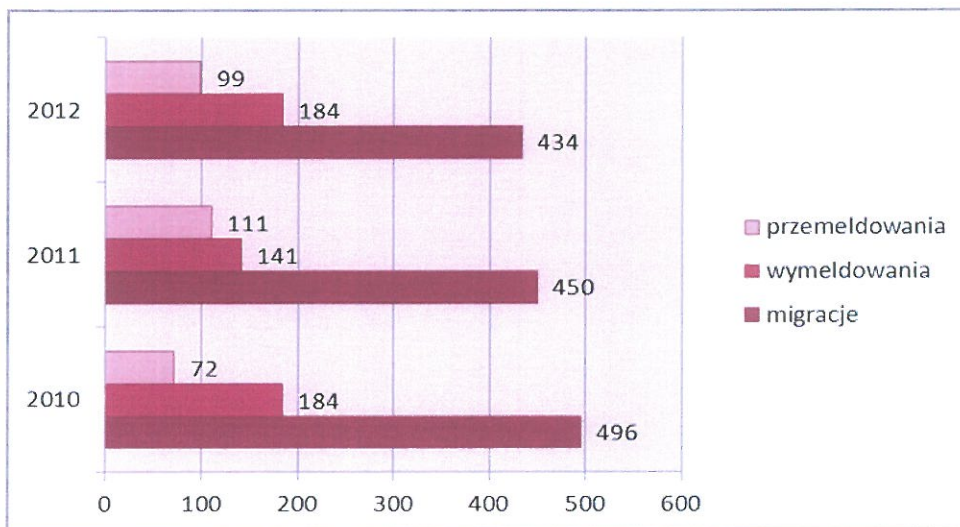
Ruch naturalny ludności

Wykres 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2011-2013.

Na przestrzeni ostatnich 3 lat gmina notuje wysoki, dodatni przyrost naturalny ludności. Taka sytuacja powoduje, że społeczność mieszkańców Gminy Wieliszew posiada korzystną strukturę wiekową, co stanowi o wysokim potencjale rozwoju gospodarczego.

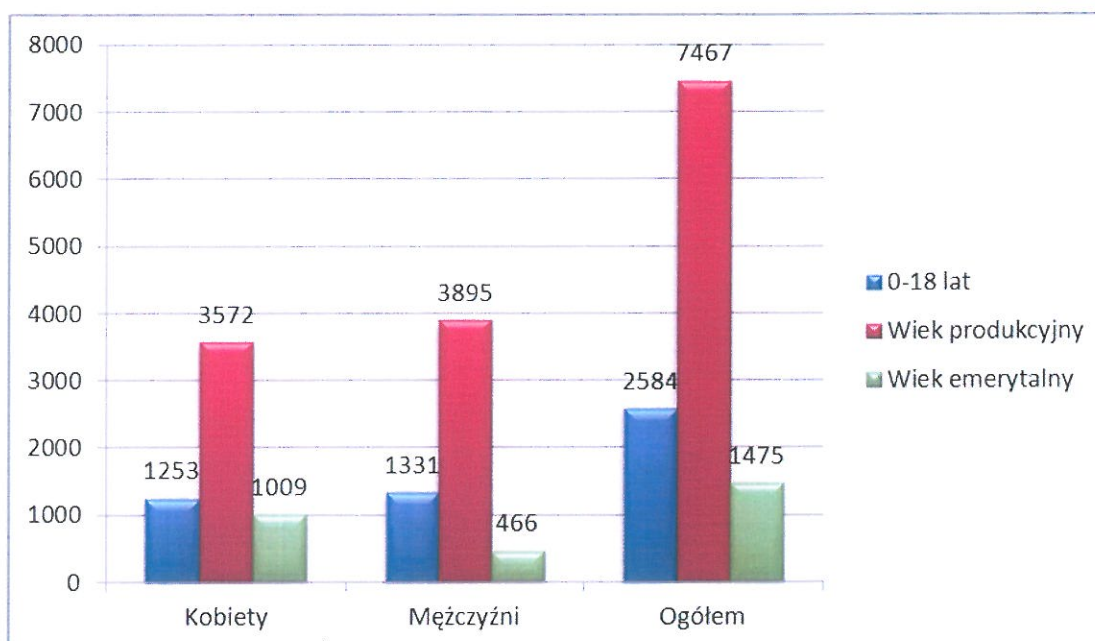
Saldo migracji

Wykres 3. Ruch migracyjny na terenie Gminy Wieliszew w latach 2011-2013.

Jak widać na powyższym wykresie, liczba wymeldowań oraz przemeldowań na pobyt stały w Gminie Wieliszew nie wykazuje jednostronnych tendencji. Ogólna liczba migracji, (czyli zameldowań na pobyt stały, związanych ze zmianą kodu terytorialnego i daty zameldowania) w latach 2010-2012 wykazywała trend spadkowy.

Struktura wieku

Wykres 4. Struktura wieku Gminy Wieliszew dla rok 2013.

Zgodnie z powyższym wykresem, w dniu 26.11.2013 r. ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 64,78% ogółu mieszkańców gminy (dla kobiet odsetek ten wyniósł 61,23%, natomiast dla mężczyzn - 68,43%). Gmina Wieliszew posiada więc duży kapitał w postaci dużej liczby mieszkańców zdolnych podjąć pracę, co przy rozwiniętym rynku pracy stanowi o wysokim potencjale rozwoju gospodarczego gminy.

W 2011 r. gminne dochody na 1 mieszkańca wyniosły 3399 zł przy wydatkach w wysokości 3783 zł. W tym samym roku wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej stanowiły 7,5% łącznej sumy obciążeń budżetu gminy, co jest odsetkiem relatywnie niskim.⁵

3.2 Mieszkalnictwo

W roku 2011 średnia powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w gminie wyniosła 93,1 m². W tymże roku wydatki na gospodarkę mieszkaniową stanowiły 0,7% ogółu wydatków budżetu gminy.

3.3 Warunki życia

W 2011 r. gminne dochody na 1 mieszkańca wyniosły 3399 zł przy wydatkach w wysokości 3783 zł. W tym samym roku wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej stanowiły 7,5% łącznej sumy obciążeń budżetu gminy, co jest odsetkiem relatywnie niskim.⁶

4. Gospodarka gminy

4.1. Rolnictwo

Użytki rolnicze i leśne stanowią trzy czwarte powierzchni gminy. Pozostała jej część to tereny zurbanizowane, tzn. zabudowa mieszkalna, rekreacyjna, rzemieślnicza, usługowa oraz przemysłowa. Z roku na rok coraz mniejszą rolę odgrywa w gminie rolnictwo. Charakterystyczna dla Gminy Wieliszew jest też nasilająca się tendencja innego niż rolnicze wykorzystania ziem słabej jakości, leżących wzdłuż dróg, w pobliżu lasów i jezior.⁷

⁵ Wg danych GUS.

⁶ Wg danych GUS.

⁷ Dane dotyczące rolnictwa również na podst. portalu internetowego gminy.

5. Infrastruktura społeczna

5.1 Oświata

Rok szkolny 2013/2014:

Szkoły podstawowe:

- SP Wieliszew - 314 uczniów;
- SP Łajski - 257 uczniów;
- SP Skrzyszew - 167 uczniów;
- SP Janówek - 141 uczniów;
- SP Olszewnica Stara - 31 uczniów.

Łącznie w szkołach podstawowych: 910 uczniów.

Gimnazja:

- Gimnazjum Wieliszew - 229 uczniów;
- Gimnazjum Łajski - 84 uczniów.

Łącznie w gimnazjach: 313 uczniów.

Zespoły Szkół Ponadgimnazjalnych:

- Liceum Ogólnokształcące - 291 uczniów.

Przedszkola:

- PS Nr 1 Wieliszew - 99 uczniów;
- PS Nr 2 Wieliszew - 50 uczniów;
- PS Łajski - 74 uczniów;
- PS Janówek - 65 uczniów;
- SP Skrzyszew z oddziałami przedszkolnymi - 100 uczniów.

Łącznie w przedszkolach: 388 uczniów. Ogólna liczba uczniów w szkołach na terenie Gminy Wieliszew: 1902.

Kadra pedagogiczna

W roku szkolnym 2012/13 w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach i liceum było łącznie 179,56 etatów nauczycielskich.

Wydatki na oświatę

Wydatki na realizację zadań oświatowych w roku szkolnym 2012/13 wyniosły w Gminie Wieliszew 17 880 639, 22 zł.

Dodatkowe programy realizowane przez szkoły:

Szkoła Podstawowa im. S. Moniuszki w Zespole Szkół w Łajskach:

- Program orkiestry dętej symfonicznej w klasach IV -VI szkoły podstawowej,
- Program orkiestry perkusyjnej „Batukade” - samby brazylijskiej w klasach IV-VI szkoły podstawowej,
- Program edukacji włączającej w całej placówce.

Szkoła Podstawowa im. J. Wybickiego w Janówku:

- Zachowaj Trzeźwy umysł,
- Trzymaj formę,
- Pierwsza pomoc,
- Spójrz inaczej,
- Sieciaki,
- Cyber przemoc.

Szkoła Podstawowa im. B. Sokoła w Olszewnicy Starej:

- Program Edukacyjno-Terapeutyczny „OrtoGraffiti z Bratkiem”;
- Projekt edukacyjny KIK/34 „Zapobieganie nadwadze i otyłości oraz chorobom przewlekłym poprzez edukację społeczeństwa w zakresie żywienia i aktywności fizycznej”;
- „Radosny uśmiech, radosne życie”.

Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Wieliszewie:

- Projekt edukacyjny KIK/34 „Zapobieganie nadwadze i otyłości oraz chorobom przewlekłym poprzez edukację społeczeństwa w zakresie żywienia i aktywności fizycznej”;
- „Mamo, tato, nie pal przy mnie”;
- Szklanka mleka,
- Śniadaniowa klasa,

- Ćwiczyć każdy może,
- fluoryzacja.

Gimnazjum w Zespole Szkół w Łajskach:

- Program orkiestry dętej symfonicznej w klasach I-III gimnazjum,
- Program orkiestry perkusyjnej „Batukade” – samby brazylijskiej w klasach I-III gimnazjum,
- Program edukacji włączającej w całej placówce.

Gimnazjum im. Jana Pawła II w Zespole Szkół w Wieliszewie:

- Comenius- Uczenie się przez całe życie,
- Szkoła z klasą 2.0,
- Projekt pod tytułem „Europa czyta od bajek aż po literaturę młodzieżową”,
- Trzymaj formę,
- Przywróćmy dzieciom uśmiech,
- Na własne konto,
- Twoje dane Twoja sprawa,
- Globe.

Liceum Ogólnokształcące w Komornicy w Zespole Szkół w Wieliszewie:

- Program Edukacyjny „Kultura bezpieczeństwa”;
- Ogólnopolski Program Edukacyjny Generalnego Inspektora danych Osobowych „Twoje dane – twoja sprawa”;
- Projekt CEO „Samorzady mają głos”;
- Projekt „Budowanie potencjału i promocja samorządności uczniowskiej w Polsce” realizowany przez Fundację Edukacja dla Demokracji (warsztaty szkoleniowe dla SU);
- Projekt IPN: O tym nie można zapomnieć... – spotkania z kobietami, które przeszły obozy i łagry”;
- Projekt IPN: Lekcje z najnowszej historii Polski: „W samo południe” – wybory 4 czerwca 1989”, „Prześladowani i aparat terroru 1944–1989”.

Przedszkola (Przedszkole Samorządowe nr 1 w Wieliszewie, Przedszkole Samorządowe nr 2 w Wieliszewie, Przedszkole Samorządowe w Łajskach, Przedszkole Samorządowe w Janówku):

- „Cała Polska czyta dzieciom”,
- „Jestem eko”,

- „Czyste powietrze wokół nas” – program antynikotynowy;
- Polsko –szwajcarski projekt o Zdrowym Stylu Życia i Odżywiania się przy współpracy Polskiej Akademii Wychowania Fizycznego i Instytutu Żywności w Warszawie;
- „Kubusiowi Przyjaciele Natury”;
- „Kim jestem?” – zawody;
- „Czyste powietrze wokół nas”, „Akademia Aquafresh” – ogólnopolski program profilaktyki zdrowotnej II edycji,
- „Kubusiowi Przyjaciele Natury” – ogólnopolski program, realizacja tematów zdrowego odżywiania.

5.2 Kultura

Gminne Centrum Kultury w Łajskach

Ośrodek został utworzony po to, by poprzez prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijać i zaspokajać potrzeby mieszkańców w dziedzinie kultury i rozrywki, jak również w celu upowszechniania i promocji kultury lokalnej zarówno w kraju, jak i za granicą. Podstawowe zadania Ośrodka to:

- organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę,
- patronowanie amatorskiemu ruchowi artystycznemu, kołom i klubom zainteresowań, sekcjom, zespołom itp.,
- upowszechnianie i rozwijanie kultury w gminie,
- organizowanie różnorodnych imprez kulturalnych promujących kulturę dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- prowadzenie zajęć zespołowych i działalności wydawniczej i promocyjnej oraz współdziałanie z instytucjami, organizacjami społecznymi i stowarzyszeniami w zakresie lepszego zaspokajania potrzeb kulturalnych mieszkańców gminy,
- koordynowanie działań organizacji kulturalnych na terenie gminy.

W zakresie kompetencji Ośrodka Kultury w Wieliszewie znajdują się:

- zarządzanie Gminnym Centrum Kultury w Łajskach, w ramach którego funkcjonuje 11 sekcji zainteresowań; pomieszczenia GCK użytkowane są ponadto przez: szkołę językową, klub seniora, gminne grupy artystyczne. Organizuje się także konferencje, posiedzenia rady gminy, konwenty samorządowe i spotkania z mieszkańcami,

- patronat i mecenat nad działającym prężnie dwoma zespołami artystycznymi o statusie „gminnym”. Zespoły te odnoszą sukcesy na arenie ogólnopolskiej i stanowią kulturalną wizytówkę gminy. Są to: Chór „Marzenie” (50 członków) i Zespół Tańca Ludowego „Promyki” (ponad 100 członków),
- organizacja wydarzeń kulturalnych na poziomie zarówno lokalnym, jak i ogólnopolskim w formule cyklicznej: Ogólnopolski Konkurs Tańców Polskich MAZUR (12 edycji), Mistrzostwa Polski w Tańcach Polskich (5 edycji), Ogólnopolskie Warsztaty Taneczne (4 edycje), Festiwal Pieśni i Tańców Polskich (11 edycji),
- organizacja oferty kulturalno-rozrywkowej poprzez cykliczne imprezy plenerowe, których stałym elementem jest prezentacja dorobku grup artystycznych, szkół i przedszkoli działających na terenie gminy: Święto Strażaka, Święto Gminy, Dożynki Gminne. W ramach tych wydarzeń w gminie miały miejsce koncerty dotychczas wielu gwiazd polskiej sceny muzycznej,
- organizacja festiwali muzycznych o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym: Wieliszewskiego Festiwalu Folkowo-Szantowego SZANTY NAD ZALEWEM (7 edycji), Festiwalu KRAINA ŁAGODNOŚCI (2 edycje). Przebiegają one w formule jedno lub wielodniowej i ściągają do Wieliszewa ogólnopolską publiczność,

W latach ubiegłych Ośrodek Kultury w Wieliszewie był organizatorem trzech innych ogólnopolskich festiwali (Reggae na Plaży, Folk Fest, Summer End Rock Fest). Wystąpiły na nich zespoły reprezentujące scenę alternatywną, m.in.: Tilt, Bielizna, KSU, Big Day, Komety, Sexbomba.

W styczniu 2005 r. Wieliszew stał się, decyzją Stowarzyszenia Polska Sekcja C.I.O.F.F., siedzibą regionu centralnego (obejmującego województwa mazowieckie i łódzkie) Komisji ds. Tańców Polskich PS C.I.O.F.F. W Wieliszewie odbywały się niejednokrotnie eliminacje i finały Mistrzostw Polski Modeli Samochodowych Zdalnie Sterowanych.

Od końca 2006 r. Ośrodek Kultury rozpoczął cykl „Wieliszewskich Spotkań Kabaretowych”, odbywających się raz na kwartał. Jako pierwsza z gwiazd wystąpił „Kabaret Moralnego Niepokoju”. Ośrodek Kultury w Wieliszewie współpracuje z podmiotami aktywnie włączającymi się w życie kulturalne, jak np.: „Stowarzyszenie Wspierania Kultury i Folkloru Polskiego”, „Towarzystwo Przyjaciół Gminy Wieliszew” i Stowarzyszenie „Młodzi dla Rozwoju – eMka” oraz Ochotnicze Straże Pożarne, placówki oświatowe i poszczególne sołectwa gminy.

Gminna Biblioteka Publiczna w Wieliszewie i jej trzy terenowe filie w Janówku Pierwszym, Łajskach i Skrzyszewie są jednymi z najlepiej zaopatrzonych placówek bibliotecznych w województwie mazowieckim (pod względem księgozbioru, zakupu nowości wydawniczych). Również pod względem poziomu czytelnictwa biblioteki te zajmują wysokie lokaty.

Chór „MARZENIE”

Chór „Marzenie” założony został w 1996 r. przy urzędzie Gminy w Wieliszewie. Pierwszy koncert chóru odbył się już po roku jego istnienia. Chór działa na terenie Gminy Wieliszew biorąc udział w różnego rodzaju uroczystościach lokalnych. W 2006 roku zaczął działać w ramach Ośrodka Kultury w Wieliszewie. Chór koncertował również za granicą (we Francji w 2001 roku w ramach współpracy „Ile de France”). Jest laureatem licznych konkursów. W repertuarze chóru znajdują się utwory kompozytorów zarówno polskich, jak i obcych od XV- XX wieku.

Założycielem i jednocześnie dyrygentem „Marzenia” jest Stanisław Kmiecik. Jest on absolwentem Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie.

Sukcesy Chóru „Marzenie”:

- XVII Ogólnopolski Konkurs Chórów a’cappella Dzieci i Młodzieży Szkolnej Bydgoszcz- marzec 97 - Srebrny Kamerton;
- XVIII Ogólnopolski Konkurs Chórów a’cappella Dzieci i Młodzieży Szkolnej Bydgoszcz- kwiecień 98 - Brązowy Kamerton;
- XX Ogólnopolski Konkurs Chórów a’cappella Dzieci i Młodzieży Szkolnej Bydgoszcz- kwiecień 2000 - Srebrny Kamerton;
- XXI Ogólnopolski Konkurs Chórów a’cappella Dzieci i Młodzieży Szkolnej Bydgoszcz- kwiecień 2001 - Srebrny Kamerton;
- XXII Ogólnopolski Konkurs Chórów a’cappella Dzieci i Młodzieży Szkolnej Bydgoszcz- kwiecień 2002 - Srebrny Kamerton;
- XXIII Ogólnopolski Konkurs Chórów a’cappella Dzieci i Młodzieży Szkolnej Bydgoszcz- kwiecień 2003 - Srebrny Kamerton;
- XXIV Ogólnopolski Konkurs Chórów a’cappella Dzieci i Młodzieży Szkolnej Bydgoszcz- kwiecień 2004 - Srebrny Kamerton;
- XXV Ogólnopolski Konkurs Chórów a’cappella Dzieci i Młodzieży Szkolnej Bydgoszcz- kwiecień 2005- Srebrny Kamerton;

- XXVI Ogólnopolski Konkurs Chórów a'cappella Dzieci i Młodzieży Szkolnej Bydgoszcz- kwiecień 2006- Złoty Kamerton.
- Puchar Zarządu Głównego Polskiego Związku Chórów i Orkiestr za najlepiej wykonany utwór inspirowany muzyką ludową - 2006 r.;
- Nagroda specjalna Bydgoskiego Kuratora Oświaty - 2006 r.;

2007 rok:

- Zdobyte III miejsca w VIII Łódzkim Festiwalu chórów Cantio Lodzensis.
- XXVII Ogólnopolski Konkurs Chórów a'cappella Dzieci i Młodzieży Szkolnej Bydgoszcz- kwiecień 2007 - Złoty Kamerton.
- Puchar Ministra Edukacji Narodowej za zdobycie najwyższej punktacji w swojej kategorii.
- Nagroda specjalna Prezydenta Miasta Bydgoszczy.
- Puchar Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za najlepsze wykonanie utworu obowiązkowego.
- II miejsce w XXXVII Turnieju „Legnica Cantat”.

2008 rok:

- Zdobyte Brązowej Liry w IV Warszawskim Międzynarodowym Festiwalu „Varsovia Cantus”.

Co istotne, Ogólnopolski Festiwal w Bydgoszczy poprzedza przegląd chórów danego województwa. Od 1997 do 2007 roku w województwie mazowieckim, a wcześniej w przeglądach makroregionów- chór może pochwalić się wielokrotnymi triumfami oraz zdobywaniem Pucharu i Nagrody Mazowieckiego Kuratora Oświaty.

Zespół Tańca Ludowego „Promyki”

Zespół Tańca Ludowego PROMYKI to grupa stanowiąca reprezentację artystyczną Gminy Wieliszew. Kulturytuje na scenie tańce, pieśni i obrzędy ludowe naszego kraju, jak również polskie tańce narodowe. Zespół zaczął działalność jesienią 1998 roku, a swoje istnienie zawdzięcza inicjatywie grupy miłośników polskiego folkloru. Główna postać odpowiedzialna za zespół to Dariusz Skrzydlewski, który jest jednocześnie kierownikiem, instruktorem i choreografem „Promyków”. W ramach zespołu funkcjonuje pięć grup wiekowych (przedszkolaki, dzieci i młodzież szkolna, dorośli), a łącznie tańczy w nich prawie

150 osób z Wieliszewa i okolic. Członkowie Zespołu są wielokrotnymi laureatami Ogólnopolskich Turniejów Tańca Polskiego w Formie Towarzyskiej. Pary reprezentujące „Promyki” sięgały w tej dyscyplinie tańca po tytuły indywidualnych mistrzów i wicemistrzów Polski.

Swoje umiejętności zespół prezentuje na licznych imprezach o charakterze lokalnym, ogólnopolskim czy międzynarodowym.

Najważniejsze osiągnięcia Zespołu to:

- II miejsce w XXII Mazowieckim Przeglądzie Amatorskich Zespołów Tanecznych - Warszawa 2002;
- Nagroda Specjalna SPRA Cepelia w XXIII Mazowieckim Przeglądzie Amatorskich Zespołów Tanecznych - Warszawa 2003;
- I miejsce w kat. taniec narodowy i I miejsce w kat. taniec ludowy oraz Grand Prix VIII Przeglądu Zespołów Tanecznych - Płońsk 2003;
- Indywidualne Mistrzostwo Polski w Tańcach Polskich w Formie Towarzyskiej (kat. II, 10-12 lat) - Biała Podlaska 2003;
- Tytuły Najlepszego Zespołu i Najlepszego Choreografa w Polskich Tańcach Narodowych w roku 2004 (kat. II, 10-12 lat);
- Tytuły indywidualnych I i II Wicemistrzów Polski w Tańcach Polskich w Formie Towarzyskiej (kat. III, 13 - 15 lat) - Wieliszew 2005;
- Występy w „Teatrze Na Wyspie” w warszawskich Łazienkach Królewskich w ramach koncertu laureatów XXIII (2003 r.), XXV (2005 r.), XXVI (2006 r.), XXVII (2007 r.) i XXVII (2008 r.) Mazowieckiego Przeglądu Amatorskich Zespołów Tanecznych (kat. taniec ludowy);
- Indywidualne Wicemistrzostwo Polski w Tańcach Polskich w Formie Towarzyskiej (kat. III, 13-15 lat) - Puławy 2006;
- Nagroda Dyrektora Mazowieckiego Centrum Kultury i Sztuki oraz nagroda Marszałka Województwa Mazowieckiego w XXVI Mazowieckim Przeglądzie Amatorskich Zespołów Tanecznych - Warszawa 2006;
- I miejsce w kategorii taniec ludowy w XI Ogólnopolskim Konkursie Tańca „Przytup” - Płońsk 2006;
- Nagroda Główna w XII Ogólnopolskim Konkursie Tańca „Przytup” - Płońsk 2007.

„Promyki” miały również okazję zaprezentowania się poza granicami kraju. Zespół wziął udział w kilku międzynarodowych festiwalach folklorystycznych:

- w Ferriere we Włoszech (Festival Internazionale dei Giovani) - 2004, 2008;
- na Węgrzech (International County-Wandering Festival) - 2005;
- w Bułgarii (Musical Feast - Euro Folk 2006) - tytuł Grand Prix w kategorii zespołów tańca ludowego - 2006;
- Aksehir 2007 w Turcji;
- San Luigi Tissi - Włochy, Sardynia 2007.

We wrześniu 2006 r. miał miejsce gościnny występ „Promyków” u Polaków na Białorusi (Wołpa, Roś). Z kolei w lutym 2009 r. i 2010r. zespół odbył najdalszą dotychczasową podróż - był to występ w ramach Punjab International Folk Festival w Indiach. W 2011r. „Promyki” zaprezentowały swoje umiejętności na Międzynarodowym Festiwalu Folklorystycznym „Atanas Kolaroski” w Ohrid w Macedonii.

W maju 2012r. zespół odwiedził Łotwę, występując na koncertach w zaprzyjaźnionym mieście Salaspils.

W wakacje 2012r. „Promyki” wystąpiły na dwóch Międzynarodowych Festiwalach Folklorystycznych: w Lioret de Mar (Hiszpania) i Nowej Rudzie.

5.3 Służba zdrowia

Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Wieliszewie

Najczęstsze problemy zdrowotne dotyczące pacjentów to choroby układu krążenia i cukrzyca. Na 100 mieszkańców zarejestrowanych w do SZPZOZ przypadają 43 świadczenia zdrowotne miesięcznie.

W gminie prowadzona jest profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w zakresie, której znajdują się:

- szczepienia obowiązkowe i zalecane,
- bilanse zdrowia dzieci i młodzieży,
- fluoryzacja.

Zasoby kadrowe SZPZOZ to 4 etaty i 9 osób, w tym:

- lekarz rodzinny - 1 osoba - 1 etat;
- lekarz pediatra – 3 osoby - 2 etaty;
- lekarz chorób wewnętrznych - 1 osoba - 1 etat;
- pielęgniarki środowiskowo-rodzinne - 3 osoby- 2 $\frac{3}{4}$ etatu);
- położna - 1 osoba - $\frac{1}{4}$ etatu.

NZOZ BER –MED. Wieliszew

Najczęściej występującymi problemami zdrowotnymi wśród pacjentów ośrodka są :

- cukrzyca,
- nadciśnienie tętnicze,
- choroby zwyrodnieniowe.

W ramach profilaktyki zdrowotnej obejmującej dzieci i młodzież znajdują się:

- szczepienia obowiązkowe,
- szczepienia dodatkowe,
- bilanse zdrowia.

Na 100 zarejestrowanych w NZOZ BER –MED. Wieliszew liczba świadczeń wyniosła odpowiednio:

- 2010 r. – 221,05;
- 2011 r. – 366,00;
- 2012 r. – 409,11.

Zasoby kadrowe ZOZ przedstawiają się następująco:

- lekarze – 18 osób,
- pielęgniarki - 4 osoby,
- położna - 1 osoba,
- psychoterapeuta - 1 osoba,
- personel pomocniczy - 5 osób.⁸

5.4. Pomoc społeczna

Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w 2012 r.

Dodatki mieszkaniowe:

- liczba decyzji o przyznaniu dodatków: 51.
- wypłacone dodatki: 283.

System oświaty:

- liczba wniosków o przyznanie pomocy materialnej - stypendium szkolnego w formie świadczenia pieniężnego: 125.
- wypłacone stypendia: 107.

Świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych:

- 5 decyzji potwierdzających prawo do nieodpłatnego korzystania ze świadczeń z opieki zdrowotnej.

Realizacja zadań wynikających z pozostałych ustaw oraz rozeznaczonych potrzeb:

⁸ Dane na podst. sprawozdań instytucji.

- koordynacja realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Wieliszew na lata 2011-2015,
- koordynację i obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego,
- zatrudnienie na umowę zlecenie asystenta rodziny, mającego pod swoją opieką 10 rodzin (od sierpnia 2012r.). Wszystkie rodziny podejmujące współpracę z asystentem podpisują razem z asystentką plan pracy, gdzie określone są zasady i obszary działań, jakie asystent i rodzina mają za zadanie wykonać podczas trwania współpracy. Asystent rodziny rozpoczął współpracę z pedagogami oraz wychowawcami dzieci ze współpracujących rodzin, pracownikami PCPR. Na bieżąco współpracuje też z kuratorami sprawującymi dozory i nadzory w rodzinach objętych asystenturą. Wykazuje się aktywnym zaangażowaniem w pomoc rodzinom i aktywizację społeczną tych rodzin. Nawiązuje kontakt z instytucjami działającymi na terenie gminy - współpraca z AKS Mewa, Wieliszewską Akademią Przyszłości - 1 podopieczna ukończyła kurs na przedstawiciela handlowego i aktywnie szuka pracy. 1 osoba oczekuje na informację ws. terminu kursów, natomiast 2 są w trakcie kompletowania wniosków i składania aplikacji. Asystent rozpoczął również współpracę ze Stowarzyszeniem „Szlachetna Paczka”. Pozwoliło to jednej z rodzin na otrzymanie prezentów świątecznych od darczyńców. W 2012 roku dzięki OPS sfinansowany został wypoczynek letni dla 7 dzieci z najuboższych rodzin,
- zorganizowany został przez byłe Kluby Sportowe Mewa w Krubinie i Dąb Wieliszew i Parafię Św. Bartłomieja w Janówku Pierwszym,
- wprowadzenie usług specjalistycznych dla dziecka autystycznego w ilości 16 godzin miesięcznie (grudzień 2012 r.),
- koordynacja zbiórki i przekazanie odzieży, zabawek, wózków, łóżeczek dzieciom z rodzin najbardziej potrzebujących z terenu Gminy Wieliszew.

Projekt systemowy „Równe szanse”

W 2012 roku Ośrodek Pomocy Społecznej był realizatorem kolejnej edycji projektu „Równe szanse”. Projekt ten przeprowadzany jest w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytetu VII – Promocja Integracji Społecznej, Poddziałania 7.1.1 – Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej od 2010 r.

Adresatem projektu były osoby bezrobotne z orzeczoną niepełnosprawnością, posiadające niskie wykształcenie, nieposzukujący zatrudnienia na otwartym rynku pracy i korzystające ze wsparcia Ośrodka.

Podstawowy cel podjętych działań stanowiło przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu tych osób poprzez aktywną integrację oraz środowiskową pracę socjalną. W celach szczegółowych Projektu znajdowały się: aktywizacja społeczna uczestników, wyposażenie ich w kwalifikacje zawodowe potwierdzone certyfikatami.

Wśród osób objętych działaniami w ramach projektu znajdowało się też 8 kobiet. Wszystkie uczestniczki wzięły udział w etapie szkoleń tzw. „miękkich”, w zakresie których znajdowały się indywidualne poradnictwo zawodowe i udział w warsztatach kompetencji społecznych.. Zorganizowany został też kurs florystyki z elementami decoupage (w ramach aktywizacji edukacyjnej).

Łączny budżet projektu wyniósł 109.996.26 zł, w tym:

- dotacja z EFS – 93.494,30 zł;
- dotacja z budżetu Państwa – 4.949,96 zł;
- wkład własny (zasiłki celowe dla uczestników projektu) – 11.552,00 zł.⁹

Biuro „Wieliszewska Akademia Przyszłości”

Projekt ten współfinansowany był ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego z programu Operacyjnego Kapitał Ludzki - Działanie 6.1., którego celem jest poprawa dostępu do zatrudnienia, a także wspieranie aktywności w regionie. Projekt ten skierowany był do 184 osób, które pozostawały bez zatrudnienia (bezrobotni lub nieaktywni zawodowo) i zamieszkiwały powiat legionowski lub nowodworski. Projekt realizowany był od 1.01.2011 r. do 30.09.2012 r.

Biuro „Wieliszewska Akademia Przyszłości 2”

Druga edycja projektu posiada ten sam, skierowana jest również do tych samych osób. Projekt realizowany jest od 1.09.2012 r. do 31.03.2014 r.

5.5 Policja

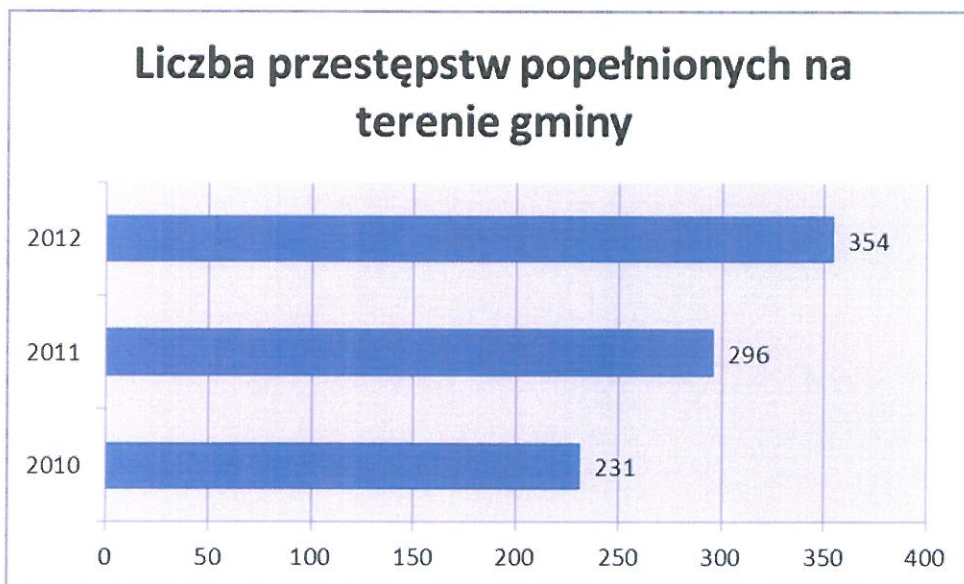
Komisariat Policji w Wieliszewie podlega pod Komendę Policji w Legionowie. W roku 2010 na terenie gminy popełniono 231 przestępstw, w tym 13 czynów karalnych popełnionych

⁹ Wg danych OPS w Wieliszewie.

przez nieletnich. W omawianym okresie funkcjonariusze policji przeprowadzili 168 interwencji domowych, w 14 przypadkach zastosowano procedurę Niebieskiej Karty. Ponadto wszczęto 13 postępowań przygotowawczych dotyczących znęcania się psychicznego i fizycznego.

W roku 2011 stwierdzono 296 przestępstw, z czego 11 zostało popełnionych przez 19 osób nieletnich. Przeprowadzono 141 interwencji domowych, w 19 przypadkach zastosowano procedurę Niebieskiej Karty. Ponadto wszczęto 10 postępowań przygotowawczych dotyczących znęcania się psychicznego i fizycznego.

W roku 2012 zanotowano 354 popełnionych przestępstw na terenie gminy Wieliszew, z czego 7 osób nieletnich dopuściło się 11 czynów karalnych. Funkcjonariusze przeprowadzili 155 interwencji domowych, w 18 z nich zastosowano procedurę Niebieskiej Karty. Ponadto wszczęto 17 postępowań przygotowawczych dotyczących znęcania się psychicznego i fizycznego.

Wykres 5. Przestępczość na terenie gminy Wieliszew w latach 2010-2013. Źródło: własne.

5.6 Organizacje społeczne i sport

OSP w gminie Wieliszew

STRAŻNICA OSP W WIELISZEWIE

1. STRAŻNICA OSP W SKRZESZEWIE
2. STRAŻNICA OSP W KRUBINIE

OSP w Krubinie została założona tuż po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku. Jej pierwszym prezesem, a zarazem założycielem był Leonard Kałęcki. Z lokalnych przekazów wiadomo, że budynek OSP był budowany wspólnymi siłami mieszkańców.

Jednostka w ostatnim okresie brała udział m.in. w:

- usuwaniu skutków zimowych podtopień w Poddębiu,
- walce z pożarem budynku gospodarczego w miejscowości Góra,
- walce z pożarem lasu w miejscowości Krubin i Janówek.

3. STRAŻNICA OSP W KAŁUSZYNIE

OSP w Kałuszynie oficjalnie zaczęło funkcjonować w roku 1902. Wcześniej jednak istniały załączki takiej organizacji, których można dopatrywać się m.in. w postaci budowy studni publicznych, czy szopy na narzędzia do walki z ogniem. W 1918 roku oddano do użytku nową siedzibę OSP, która do dnia dzisiejszego nie zmieniła swojego przeznaczenia¹⁰.

4. STRAŻNICA OSP W JANÓWKU

Parafie

- Ośrodek Duszpasterski pw. św. Jana Marii Vianneya w Skrzyszewie
(strona WWW: <http://www.diecezja.waw.pl/skrzeszew/>);
- Parafia św. Bartłomieja w Janówku
(strona WWW: <http://www.diecezja.waw.pl/janowek/>);
- Parafia Przemienienia Pańskiego w Wieliszewie
(strona WWW: <http://www.parafia.wieliszew.eu/>).

Pozarządowe Stowarzyszenie Właścicieli i Użytkowników Nieruchomości „Dolina Narwi”

Stowarzyszenie powstało i zostało zarejestrowane w roku 2003, uzyskując w Sądzie Rejestrowym numer pozycji rejestru 0000178821. Obecnie (2013 r.) stowarzyszenie liczy 119 członków.

Cele stowarzyszenia:

1. Reprezentowanie interesów użytkowników i właścicieli nieruchomości położonych w Gminie Wieliszew wobec organów państwowych oraz samorządu terytorialnego.
2. Działalność na rzecz rozwoju Gminy Wieliszew.

¹⁰ Źródło: <http://www.kaluszyn.osp.org.pl>.

3. Działalność na rzecz ochrony środowiska naturalnego i przyrody Doliny Narwi ze szczególnym uwzględnieniem kompleksów leśnych, naturalnych zbiorników wodnych oraz rezerwatu ptaków.
4. Inna działalność związana z utrzymaniem ekosystemu i poprawą warunków życia mieszkańców oraz właścicieli nieruchomości.
5. Oddziaływanie na bezpieczeństwo i poprawę ochrony mienia członków stowarzyszenia i całego regionu.
6. Integrowanie środowiska lokalnego.

Stowarzyszenie „Młodzi dla Rozwoju eMka”

Jest to stowarzyszenie powstałe w 2003 r. i adresowane jest do osób, które chciałyby poświęcać swój czas na rzecz rozwoju Gminy Wieliszew wraz z całym powiatem legionowskim, poprzez działania związane z edukacją, kulturą, sportem i turystyką.

Podczas wakacji wolontariusze stowarzyszenia „Młodzi dla Rozwoju eMka” podejmują się sprzątnięcia gminy. Zajmują się oni także opieką nad zabytkami rejonu. Dzięki pomocy Fundacji Batorego stworzony został Lokalny Fundusz Stypendialny EUREKA, za pośrednictwem którego każdego roku kilkanaście młodych i uzdolnionych osób z terenu gminy otrzymuje pomoc i wsparcie finansowe.

Swoje cele statutowe realizuje stowarzyszenie poprzez podejmowanie takich akcji, jak:

- coroczne bale charytatywne,
- międzynarodowe obozy dla młodych osób (workcampy),
- dbanie o historię i zabytki gminy,
- dbanie o rozwój młodzieży (radio eMka, projekty unijne, warsztaty teatralne dla młodzieży).

Stowarzyszenie było również współorganizatorem:

- Biegu Wiosny i Jesieni w Wieliszewie (w ramach akcji „Cała Polska Biega”);
- koncertu „Muzyka Szantowa nad Zalewem”;
- koncertu muzyki poetyckiej na plaży „Kraina Łagodności”;
- gminnego konkursu „Nasz Talent”;
- uroczystości i świąt gminnych;
- pobytu na terenie gminy mieszkańców z zagranicznych gmin partnerskich.

Liczba członków: ponad 30, głównie mieszkańcy Gminy Wieliszew (2013 r.).¹¹

Stowarzyszenie zwykle właścicieli działek rekreacyjnych „RELAKS” w Wieliszewie

Wpisane zostało do ewidencji stowarzyszeń zwykłych pod nr 23 w dniu 10.10.2003 r. w Starostwie Powiatowym w Legionowie.

Obszar działania stowarzyszenia to kompleks 33 nieruchomości mających postać zabudowanych działek rekreacyjnych, znajdujących się po zachodniej stronie osiedla TBS, w kierunku zapory Dębe, stanowiących własność imiennych właścicieli. Celem powołania do życia Stowarzyszenia „Relaks” było uporządkowanie sytuacji organizacyjnej i finansowej, związanej z administracją infrastruktury wspólnej i usamodzielnienie indywidualnych nieruchomości jako podmiotów dla dostawców energii i wody.

Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Podstawowej im. Tadeusza Kościuszki w Wieliszewie „BONAWENTURA”

Zostało powołane do życia dnia 27 listopada 2007 r. Działalność stowarzyszenia skupia się na:

- współpracy z innym instytucjami i organizacjami realizującymi podobne cele;
- promocji pozytywnego wizerunku szkoły;
- integracji społeczności rodziców, nauczycieli i młodzieży;
- prowadzeniu działalności wydawniczej i edukacyjnej;
- organizacji kiermaszów, aukcji, loterii, wystaw itp. oraz innych imprez kulturalnych;
- pozyskiwaniu funduszy na rzecz przedsięwzięć służących rozwojowi szkoły;
- rozwijaniu innych form działalności, mających na celu wzbogacenie możliwości edukacyjnych, wychowawczych i rozwojowych;
- aktywnym uczestnictwie podczas imprez organizowanych przez szkołę;
- finansowaniu nagród dla dzieci osiągających najlepsze wyniki w nauce.

„Stowarzyszenie Sąsiedzkie”

Zarejestrowane zostało w Krajowym Rejestrze Sądowym w Warszawie 23 marca 2011 r., otrzymując nr KRS 0000381686. Statutowe cele stowarzyszenia to m.in. promowanie aktywności obywatelskiej, zwłaszcza na polu lokalnym, integracja mieszkańców Janówka Pierwszego, wspieranie przedsięwzięć w zakresie ekologii i ochrony środowiska, wspieranie

¹¹ Strona internetowa: <http://www.stowarzyszenieemka.pl>.

rodzin w trudnej sytuacji życiowej, czy przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Liczba członków: 29.¹²

Stowarzyszenie „Szkoła To My”

Powstało z inicjatywy mieszkańców Skrzyszewa. Głównym celem działalności stowarzyszenia jest wspieranie obszaru edukacji na terenie Gminy Wieliszew, a przede wszystkim - Szkoły Podstawowej w Skrzyszewie (KRS:0000302276).

Stowarzyszenie Wspierania Kultury i Folkloru Polskiego

Działalność rozpoczęło 18 marca 2004 r. Siedziba stowarzyszenia znajduje się w Wieliszewie. Główny celem „Stowarzyszenia Wspierania Kultury i Folkloru Polskiego” jest podejmowanie działań służących popularyzacji i rozwoju folkloru polskiego w kraju i poza jego granicami oraz wspieranie merytorycznie i finansowe Gminnego Zespołu Tańca Ludowego „Promyki” z Wieliszewa.¹³

Hala sportowa w Wieliszewie

Głównym ośrodkiem wydarzeń sportowych odbywających się na terenie gminy jest hala sportowa i stadion w Wieliszewie. Poza lekcjami szkolnymi oraz zajęciami odbywającymi się w ramach Szkolnych Kół Sportowych w hali odbywają się też imprezy cykliczne, rozgrywki międzyszkolne i powiatowe. Działają również sekcje sportowe, m.in.:

- tenisa stołowego,
- piłki nożnej halowej,
- piłki siatkowej.

W ramach powyższych sekcji odbywają się turnieje czterech Lig Amatorskich: Ligi Tenisa Stołowego, Ligi Piłki Siatkowej, Ligi Piłki Nożnej Halowej Szkół Podstawowych. W rozgrywkach tych uczestniczą przedstawiciele powiatu legionowskiego oraz powiatów sąsiadujących.

Na płycie hali sportowej (42 m/24 m /9 m wysokości) mieszczą się pełnowymiarowe boiska do większości gier halowych: piłki nożnej halowej, piłki ręcznej, koszykówki, tenisa ziemnego, siatkówki (2 pełnowymiarowe boiska) itd. W hali sportowej jest też sala do

¹² Strona internetowa: <http://www.janowekpierwszy.waw.pl>.

¹³ Źródło: <http://krubin.osp.org.pl/>.

gimnastyki korekcyjnej, siłownia oraz szatnie z natryskami. Istnieje też możliwość wynajęcia obiektu sportowego na godziny.

Kluby sportowe

Na terenie gminy istnieją 2 kluby sportowe:

- KS „Dąb” Wieliszew,
- AKS „Mewa” Krubin.

Oba kluby prowadzą sekcje piłkarskie i zarejestrowane są w Mazowieckim Związku Piłki Nożnej. Finansowane są przede wszystkim z budżetu Gminy Wieliszew, jak również dodatkowo ze środków przekazanych przez sponsorów i składek własnych. Kluby te dysponują boiskami piłkarskimi oraz zapleczem socjalnym.

Mecze KS „Dąb” odbywają się na stadionie przy Hali Sportowej w Wieliszewie. Obiekt ten dysponuje profesjonalną płytą boiska i oświetleniem o mocy 360 lx, które stanowi ewenement na skalę kraju przy uwzględnieniu niskiego szczebla rozgrywek prowadzonych rozgrywek ligowych. W ciągu najbliższych lat planowane jest otoczenie boiska piłkarskiego w Wieliszewie 8- lub 6-torową bieżnią tartanową oraz widownią z siedziskami. Obok bieżni i trybun powstać ma także zespół boisk o sztucznej nawierzchni. Kolejne zaplanowane przez gminę inwestycje sportowe to budowa zespołów boisk przy szkołach podstawowych w Skrzeszewie, Łajskach i Janówku oraz krytej pływalni w Wieliszewie.

Pozostała działalność sportowa i rekreacyjna

Realizacją pozostałych działalności sportowych zajmują się przede wszystkim szkoły podstawowe i gimnazja, gdzie poza zajęciami sportowymi przewidzianymi przez program nauczania, prowadzone są też zajęcia SKS finansowane z budżetu samorządowego.

Z kolei przy sołectwach i strażnicach OSP w Górze, Janówku, Krubinie, Kałuszynie, Skrzeszewie, Topolinie i Komornicy aktywne są Wiejskie Kluby i Koła Sportowe, i to właśnie wokół nich skupia się lokalna działalność sportowa. Beneficjentami działania tego typu klubów jest przede wszystkim młodzież.

Władze gminy dokładają też starań, by zapewnić mieszkańcom ofertę rekreacyjną, do korzystania, z której zachęcają zwłaszcza podczas wakacji. Służą temu m.in.:

- oferowane przez gminę letnie wyjazdy, które są w pełni lub częściowo przez nią finansowane,

- zorganizowane lokalnie formy spędzania wolnego czasu, a także formy wypoczynku indywidualnego,
- urządzone od kilku lat ogólnodostępne kąpielisko i plaża. Jest to jeden z największych tego typu ośrodków nad Zalewem Zegrzyńskim. Teren plaży od ul. 600-lecia w Wieliszewie jest oświetlony. Na miejscu działają dwa punkty gastronomiczne. Samo kąpielisko zostało przed sezonem wakacyjnym w 2005 r. wyłączone i oznakowane bojami. Dyżurami zajmują się ratownicy legionowskiego WOPR,
- trasy rowerowe wytyczone są w ramach Powiatowej Sieci Dydaktycznych Tras Rowerowych, na terenie których gminy Wieliszew jest ich cztery (Trasa Obwodowa, Trasa Pułuska, Szlak Wieliszewski, Szlak Zachodni).

Pieszne szlaki turystyczne PTTK: I część niebieskiego szlaku wzdłuż Narwi i Wisły WA1459n Nieporęt - Choszczówka (29. kilometrowa, urozmaicona trasa Zegrze - Poddębnie - Łąki Kałuszyńskie - Kępa Kikolska - Janówek), na której znajduje się malowniczy, półtorakilometrowy Łącznik Kałuszyński - fragment szlaku czerwonego WA1420c Modlin - Wiązowna.

6. Diagnoza sytuacji społecznej gminy

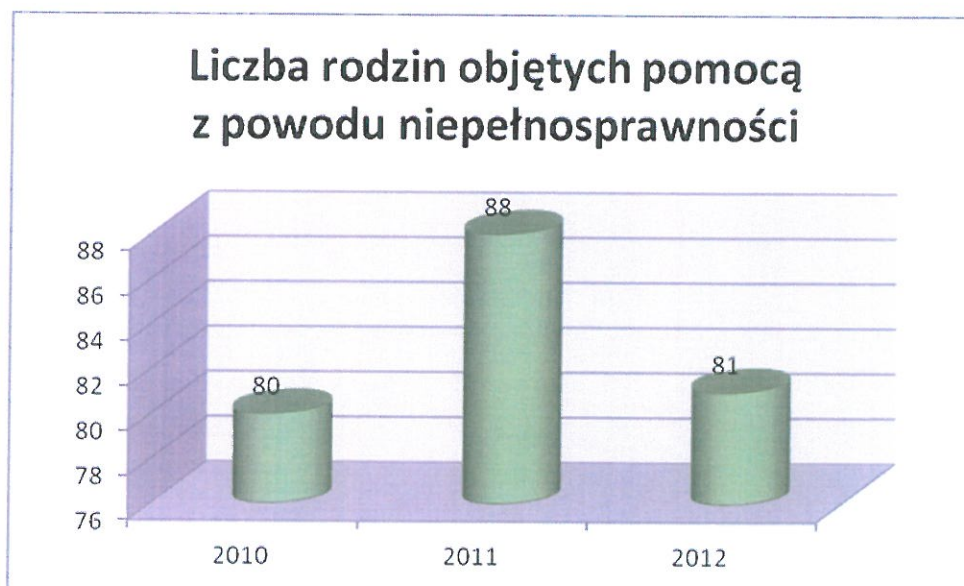
6.1 Analiza problemów społecznych na podstawie danych instytucji

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		
	2010	2011	2012
Ubóstwo	19	22	28
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	4	2	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	2	3	0
W tym: wielodzietność	0	1	0
Bezrobocie	68	74	86
Niepełnosprawność	80	88	81
Długotrwała lub ciężka choroba	75	79	76
Bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	17	17	37
W tym: Rodziny niepełne	13	11	27
Rodziny wielodzietne	4	6	4
Przemoc w rodzinie	0	0	1

Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Alkoholizm	3	2	4
Narkomania	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	6	4
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiek.-wych.	0	1	Brak danych
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	1	0
Zdarzenie losowe	1	0	3
Sytuacja kryzysowa	0	0	0
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

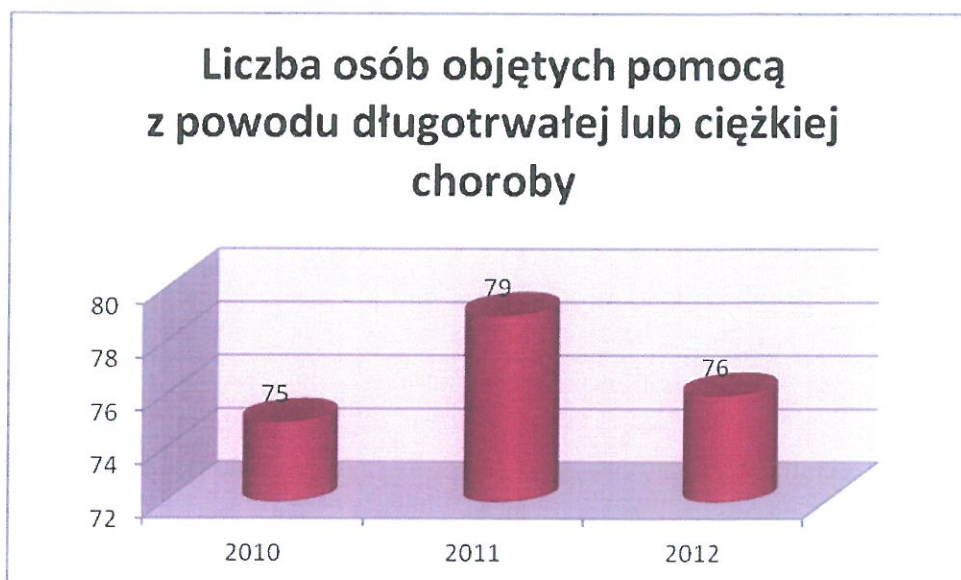
Tabela 1. Powody przyznania pomocy mieszkańcom Gminy Wieliszew w latach 2010-2012. Źródło: GOPS Wieliszew.

Jak ilustruje powyższa tabela, w latach 2010-2012 dominującymi problemami społecznymi na terenie Gminy Wieliszew były: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie, bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz ubóstwo.

Wykres 6. Niepełnosprawność w Gminie Wieliszew. Źródło: własne

Czołowym problemem społecznym występującym na terenie gminy w przeciągu ostatnich trzech lat jest niepełnosprawność. W ostatnich latach utrzymuje się na zbliżonym poziomie liczba osób nią dotkniętych; od 80 w roku 2010 do 81 na koniec roku 2012.

Wykres 7. Długotrwałe i ciężkie choroby na terenie gminy. Źródło: własne.

Drugim pod względem częstości występowania problemem społecznym jest w Gminie Wieliszew długotrwała lub ciężka choroba. Z powodu problemów ze zdrowiem pomocy udzielono odpowiednio: w 2010 r.: 75 rodzinom, w 2011 r.: 79 rodzinom oraz 76 rodzinom w 2012 r. Jak widać, również w tym przypadku liczba świadczeń na przestrzeni lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Wykres 8. Bezrobocie w Gminie Wieliszew. Źródło: własne.

Bezrobocie jest trzecim z kolei, pod względem liczebności dotkniętych jego skutkami rodzin, problemem występującym na terenie gminy. W przeciwieństwie do wyżej opisanych problemów niepełnosprawności i chorób, bezrobocie wykazuje niepokojącą tendencję do

regularnego wzrostu. W ostatnich trzech latach wzrastało corocznie, od 68 rodzin w roku 2010, do 86 w roku 2012.

Wykres 9. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w Gminie Wieliszew. Źródło: własne.

Czwartym z kolei problemem społecznym dotyczącym mieszkańców gminy Wieliszew jest bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp. domowego. Warto zwrócić tu uwagę na znaczny, ponad stu procentowy wzrost liczby rodzin otrzymujących świadczenia z tego właśnie powodu, zanotowany między latami 2011 i 2012.

Wykres 10. Ubóstwo w Gminie Wieliszew. Źródło: własne.

Nie tak gwałtownie, lecz z równie alarmującą regularnością, narasta w gminie problem ubóstwa. Z jego powodu udzielano świadczenia odpowiednio: 19 rodzinom w 2010 r., 22 rodzinom w roku 2011 oraz 28 rodzinom w 2012 r.

Bezrobocie

	2011	2012	2013
<i>Kobiety</i>	211	239	291
<i>Mężczyźni</i>	239	313	315
<i>Ogółem</i>	450	552	606
<i>Bezrobotni z prawem do zasiłku</i>	86	96	98

Tabela 2. Struktura bezrobocia w Gminie Wieliszew. Dane z listopada 2013, wg PUP Legionowo.

Jak ilustruje powyższy wykres, wg najnowszych danych (listopad 2013) w gminie zarejestrowanych jest 606 osób bezrobotnych, co oznacza, że osoby niepracujące stanowią 8,12% spośród mieszkańców w wieku produkcyjnym. Nie jest to wysoki wskaźnik, jednak na przestrzeni ostatnich trzech lat zaobserwować możemy niekorzystny trend; regularnie wzrasta zarówno liczba bezrobotnych ogółem, jak i osób niezatrudnionych, posiadających prawo do zasiłku.

Niepełnosprawność

Liczba osób niepełnosprawnych w szkołach podstawowych w ostatnich trzech latach:

- 2011/12 - 26
- 2012/13 - 28
- 2013/14 - 34

Edukacja niepełnosprawnych: wymagania zostały dostosowane według wymagań opinii i orzeczeń PPP oraz zespołu nauczycieli i specjalistów (IPET). Również realizowane programy nauczania dostosowane są do możliwości i potrzeb osób niepełnosprawnych.

A także:

- Szkoła Podstawowa w Łajskach - edukacja włączająca (23 dz.), asystenci dziecka niepełnosprawnego;
- Szkoła Podstawowa w Olszewnicy Starej;
- Szkoła Podstawowa w Wieliszewie, Szkoła Podstawowa w Olszewnicy Starej - nauczyciel wspomagający.

Liczba osób niepełnosprawnych w gimnazjach w ostatnich trzech latach:

- 2011/12 - 5
- 2012/13 - 7
- 2013/14 - 13

Do Gimnazjum w Łajskach uczęszcza 9 uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym:

- osobę autystyczną,
- osobę z zespołem Downa,
- osobę z zespołem Aspergera,
- osobę z upośledzeniem w stopniu umiarkowanym lub lekkim,
- osobę z niepełnosprawnością ruchową (dwóch uczniów na wózkach inwalidzkich),
- osobę niedowidzącą,
- osobę niedosłyszącą,
- osobę zagrożoną niedostosowaniem społecznym.

Spośród tych osób 6 uczniów posiada niepełnosprawność sprzężoną. Wszyscy wymienieni uczniowie zostali objęci indywidualnymi programami edukacyjnymi, a także zajęciami wynikającymi z orzeczeń, zajęciami dodatkowymi, które objęte są opieką asystentów (uczniowie, którzy asystenta potrzebują). Również w przypadku gimnazjum wymagania edukacyjne zostały dostosowane zgodnie z zaleceniami opinii i orzeczeń PPP oraz ustaleniami zespołu nauczycieli i specjalistów (IPET). Mają również miejsce zajęcia rewalidacyjne oraz zajęcia z oligofrenopedagogiem, socjoterapeutą i reedukatorem oraz zajęcia o charakterze terapeutycznym z pedagogiem i psychologiem. Realizowane są też programy nauczania dostosowane do możliwości i potrzeb uczniów z upośledzeniem umysłowym. Istnieje system doradztwa zawodowego dla uczniów niepełnosprawnych. Odbywają się też zajęcia rozwijające uzdolnienia.

Dzieci niepełnosprawne w przedszkolach na przestrzeni ostatnich trzech lat:

- 2011/12 - 0
- 2012/13 - 1
- 2013/14 - 1

Obecne jest wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz zajęcia logopedyczne.¹⁴

¹⁴ Wg UG Wieliszew.

Fundusz alimentacyjny

	2010	2011	2012
<i>Wyplacone świadczenia z funduszu alimentacyjnego, z tego na osobę uprawnioną w wieku:</i>			
<i>0-17 lat</i>	267 670	242 655	244 480
<i>18-24 lata</i>	44 370	34 450	40 160
<i>25 lat i więcej</i>	0	0	0
<i>Kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego</i>	32 366, 31	31 471, 89	33 002, 02
<i>Dochody własne gminy z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego zwróconych przez dłużników alimentacyjnych</i>	10 928	10 456	10 856
<i>Umorzone należności od dłużników alimentacyjnych</i>	0	0	0
<i>Liczba świadczeń wypłaconych w ciągu roku ogółem</i>	907	766	743

Tabela 3. Wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego poniesione ze środków budżetu państwa oraz liczba wypłaconych świadczeń (kwoty podane w zł). Źródło: sprawozdania UG Wieliszew.

Jak wynika z powyższej tabeli, kwota świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego w Gminie Wieliszew od 3 lat oscyluje wokół kwoty 300 tys. złotych. Zdecydowana większość środków trafia do uprawnionych beneficjentów w wieku 0-17 lat. Na przestrzeni 3 lat nie odnotowano żadnych umorzeń należności od dłużników alimentacyjnych. Ogólna liczba wypłacanych świadczeń od 2010 r. maleje.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

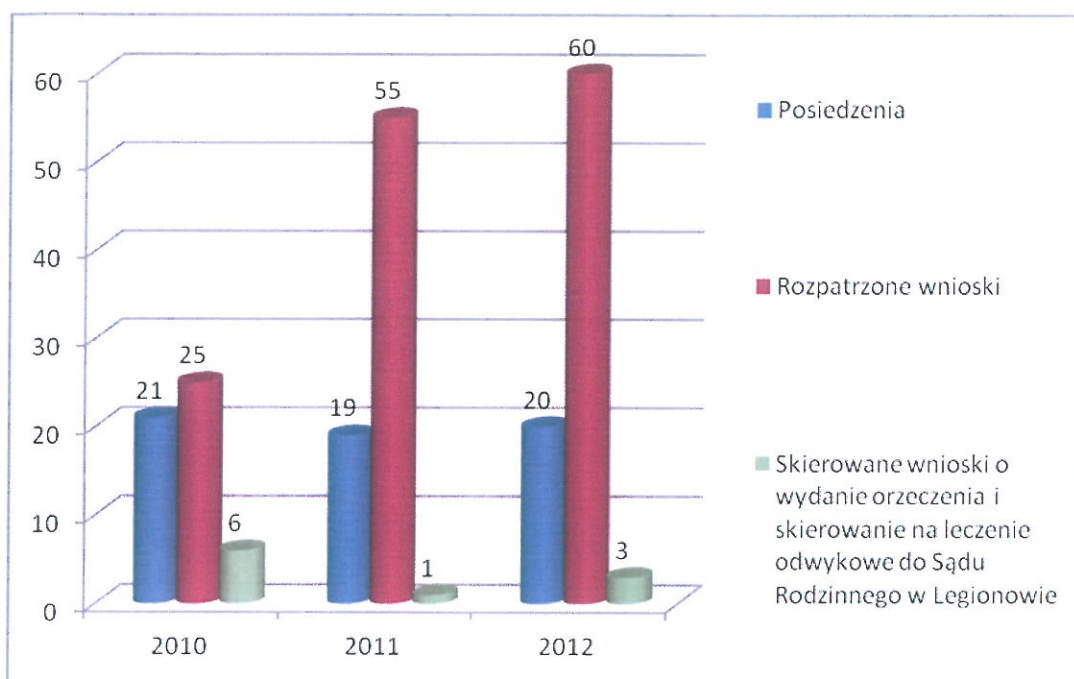
W roku 2012 odbyło się 20 spotkań Komisji. Rozpatrzono 60 wniosków w sprawie osób uzależnionych. Wnioski te były składane przez policję, prokuraturę, członków rodzin oraz przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Skierowane zostały 3 wnioski o wydanie orzeczenia i skierowanie na leczenie odwykowe do Sądu Rodzinnego w Legionowie. Gminna Komisja

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych opiniowała również wnioski o wydanie pozwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych. Prowadzona była też współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym.

W 2012 r. gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii realizowano także poprzez:

1. Prowadzenie Środowiskowego Ogniska Wychowawczego w Wieliszewie i Środowiskowego Ogniska Wychowawczego w Krubinie przez Caritas Diecezji Warszawsko - Praskiej na mocy zawartej umowy na dotacje celową.
2. Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, gdzie odbywają się zajęcia terapeutyczne zarówno indywidualne, jak i grupowe. Punkt czynny jest od stycznia do grudnia w budynku TBS, w każdy piątek od godz. 8.00 do godz. 11.00. Między godziną 8.00 a 9.30 prowadzone są indywidualne zajęcia z osobami mającymi problem z alkoholem. Osoby te kierowane są do punktu po uprzednim spotkaniu z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Z kolei godziny od 9.30 do 11.00 przeznaczone są na spotkania grupowe, które są integracyjną częścią wspólnej pomocy wyjścia z uzależnienia alkoholowego. Zajęcia prowadzi Terapeuta ds. Uzależnień - Marek Grunwald.
3. Zorganizowanie spotkania Wielkanocnego oraz Wigilijnego dla podopiecznych uczęszczających do Punktu Konsultacyjnego.
4. Opłacenie kosztów sądowych dotyczących spraw osób uzależnionych od alkoholu kierowanych do Sądu Rodzinnego w Legionowie.
5. Dofinansowanie zimowiska i kolonii dla dzieci, które mają problem z alkoholem. Zorganizowano wiele imprez kulturalnych oraz sportowo- rozrywkowych adresowanych do dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym, zamieszkujących teren Gminy Wieliszew.
6. Udział w ogólnopolskiej kampanii „Postaw na rodzinę”. Zakupione zostały tam materiały edukacyjne, które następnie przekazano do szkół.
7. Zorganizowanie przedstawienia teatralnego poruszającego problematykę uzależnień dla dzieci ze SP Wieliszew.

Ponadto, zgodnie z programem profilaktyki, całorocznemu utrzymaniu podlega obiekt Środowiskowego Ogniska Wychowawczego w Krubinie. Na bieżąco opłacany był w nim czynsz za gaz, prąd, połączenia telefoniczne oraz Internet.

Wykres 11. Statystyki GKRPA dla lat 2010-2012. Dane na podst. sprawozdań Komisji.

Mimo regularnie wzrastającej liczby napływających wniosków, od 2010 r. liczba orzeczeń i skierowań zasądających leczenie odwykowe nie wzrosła. Na bardzo zbliżonym poziomie utrzymuje się również liczba posiedzeń Komisji.

6.2 Analiza problemów społecznych na podstawie ankiety

Członkowie zespołu zadaniowego oraz zaproszeni goście uczestniczący w warsztatach zdiagnozowali następujące problemy społeczne:

Ankiety: 64, Kobiet: 49; Mężczyzn: 15

Wykształcenie:

- podstawowe - 9
- zawodowe - 6
- średnie - 16
- policealne - 5
- wyższe - 28

Kategorie wiekowe:

- 13-16 lat - 1
- 17-25 lat - 7
- 26-59 lat - 51
- 60 i więcej - 4
- brak danych - 1

Zawód:

- uczeń - 4
- rolnik - 3

- przedsiębiorca - 19
- pracownik umysłowy - 14
- pracownik fizyczny - 10
- emeryt/rencista - 4
- bezrobotny - 4
- inny(jaki?) - 4 (w tym 3 nauczycieli)
- brak danych - 2

W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolona z następujących warunków życia w gminie	Bardzo niezadowolony/a	Niezadowolony/a	Niezdecydowany/a	Zadowolony/a	Bardzo zadowolony/a
1. Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe)	4	13	11	23	9
2. Dostęp do Internetu	3	16	9	19	12
3. Dostęp do informacji na temat wydarzeń w gminie	0	2	9	29	20
4. Dostęp do kultury: biblioteka, koncerty, wystawy	0	2	14	29	17
5. Organizacja imprez cyklicznych w gminie	1	1	13	25	19
6. Dostępność doradztwa psychologiczno – prawnego	1	9	34	15	3
7. Poziom opieki społecznej	0	5	19	27	11
8. Poziom opieki zdrowotnej	0	12	15	23	9
9. Bezpieczeństwo publiczne	0	2	26	27	7
10. Warunki mieszkaniowe	0	7	12	30	11
11. Miejsca rekreacji (np. parki, skwer, place zabaw)	2	4	12	36	7
12. Jakość szkół	1	4	5	37	15
13. Dostępność przedszkoli	2	7	14	32	6
14. Żywotność lokalnej tradycji i historii w codziennym życiu	0	5	24	28	4

15. Siła więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców	1	9	25	22	5
16. Dostępność handlu i usług	1	2	11	38	10
17. Poziom udziału mieszkańców w życiu publicznym gminy	1	2	24	31	3

- 1) Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?
 - a) brak pozytywnych wzorców i autorytetów 17
 - b) przemoc ze strony rodziców 6
 - c) alkohol i papierosy 30
 - d) narkotyki 9
 - e) chuligaństwo 17
 - f) brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu 23
 - g) bezproduktywne spędzanie czasu wolnego 24
 - h) inne (jakie?) 1

- 2) Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?
 - a) nieporadność życiowa 20
 - b) ubóstwo 11
 - c) bezrobocie 32
 - d) alkoholizm 19
 - e) bezradność opiekuńczo-wychowawcza 18
 - f) brak poradnictwa psychologiczno-prawnego 7
 - g) niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami 14
 - h) zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych 6
 - i) inne (jakie?) ...

- 3) Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?
 - a) izolacja społeczna (samotność) 38
 - b) izolacja rodzinna (odrzućenie) 10

- c) niepełnosprawność 18
 - d) niezdolność do samoobsługi 26
 - e) brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu 24
 - f) inne (jakie?) ...
- 4) Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?
- a) długi okres oczekiwania na usługi medyczne 42
 - b) mała liczba lekarzy specjalistów 52
 - c) ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych 18
 - d) inne (jakie?) ...2
- 5) Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?
- a) brak placówek wychowywania przedszkolnego 18
 - b) brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki 33
 - c) niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne 24
 - d) brak stołówek szkolnych 32
 - e) inne (jakie?) ... 4
- 6) Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?
- a) brak organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową 13
 - b) brak wiejskich świetlic i ognisk kultury 28
 - c) nie w pełni wykorzystany potencjał historii i kultury regionu 18
 - d) niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży 21
 - e) zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych 23
 - f) inne (jakie?) ... 4

Poniżej są wymienione zadania, służące rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie gminy. Proszę używając skali od 1 do 10 ocenić, na ile ważne są poszczególne zadania przez wpisanie jednej cyfry ze skali w kolumnie po prawej stronie za każdym zdaniem.

1	Utworzenie punktu informacyjnego w gminie oferującego usługi doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy	7,3
2	Mobilny punkt pomocy specjalistycznej dla osób uzależnionych	6,76
3	Dzienny Dom Pomocy Społecznej	6,95
4	Likwidacja barier architektonicznych w urzędach	6,36
5	Mieszkania chronione, lokale socjalne	6,79
6	Usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych	7,78
7	Stworzenie sieci pomocy sąsiedzkiej	6,22
8	Założenie grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych	6,91
9	Założenie grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	7,48
10	Organizacja miejsc zakwaterowania dla sprawców przemocy	4,53
11	Założenie wolontariatu	6,17
12	Finansowanie płatnych szczepionek dla dzieci	6,66
13	Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (kardiolog, diabetolog, onkolog)	8,9
14	Pomoc psychologa/terapeuty, profilaktyka uzależnień dla dzieci, młodzieży, dorosłych	7,98
15	Stypendia dla dzieci z ubogich rodzin	7,31
16	Zapewnienie dostępu do pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach	8,21
17	Wydłużenie czasu pracy przedszkoli	5,67
18	Poszerzenie oferty o oddział żłobkowy	6,95
19	Zwiększenie ilości obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie placówek oświatowych	6,75
20	Potrzeba pedagogizacji rodziców i dzieci	6,66

6.4. Analizy SWOT

6.4.1 Obszar społeczny gminy Wieliszew

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1) Położenie geograficzne – bliskość Warszawy; 2) Walory krajobrazowe, turystyczne i przyrodnicze; 3) Bliskość węzłów komunikacyjnych: drogowych, kolejowych, lotniczych; 4) Mocny potencjał ludzki zarządzających	1) Brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych; 2) Niedostateczna ilość świetlic środowiskowych; 3) Niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach; 4) Brak specjalnej oferty dla osób niepełnosprawnych; 5) Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura

<p>gminą;</p> <ol style="list-style-type: none"> 5) Dobrze rozwinięta infrastruktura kulturalna, oświatowa, sortowa; 6) Rozwinięta infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej; 7) Rozwinięta współpraca z miastami partnerskimi; 8) Otwartość gminy na współpracę z organizacjami pozarządowymi; 9) Realizacja projektów współfinansowanych przez UE; 10) Realizacja programów pomocowych współfinansowanych ze środków zewnętrznych (dożywianie, asystent rodziny itp.); 11) Aktywna działalność klubów sportowych; 12) Pełna inwencji działalność stowarzyszeń; 13) Aktywna działalność Zespołu Interdyscyplinarnego; 14) Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna – wodociągi, kanalizacja); 15) Szpital onkologiczny na terenie gminy; 16) Dobre zasoby mieszkaniowe i rozwój budownictwa; 17) Rozbudowana sieć szkół i przedszkoli na terenie gminy; 18) Dobra sieć telekomunikacyjna; 19) Dobra promocja gminy i jej pozytywny wizerunek; 20) Duża liczba przedsiębiorców działających na terenie gminy; 21) Szacunek do ojczyzny; 22) Przywiązanie do nauki Kościoła i tradycji; 23) Infrastruktura umożliwiająca przyjęcie wymagających inwestorów; 24) Duży procent osób w wieku produkcyjnym – migracje; 25) Podnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne; 26) Dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych – aktywnie działająca GKRPA; 27) Prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej; 28) Upowszechnianie w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw 	<p>rekreacyjno-turystyczna;</p> <ol style="list-style-type: none"> 6) Niewystarczający dostęp do lekarzy specjalistów; 7) Brak lokalnych grup wsparcia; 8) Brak cmentarza; 9) Brak domu dziennego pobytu dla osób starszych; 10) Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych w budynkach użyteczności publicznej; 11) Wysoki poziom bezrobocia; 12) Nie w pełni zadowalająca baza lokalowa szkół; 13) Niewielki udział społeczności lokalnej w działaniach pomocowych; 14) Brak dynamicznych grup liderów społecznych; 15) Brak mieszkań socjalnych i chronionych.
--	--

<p>filantropijnych i charytatywnych;</p> <p>29) Wspecjalizowana kadra pracowników pomocy społecznej;</p> <p>30) Doświadczona i stabilna kadra urzędników samorządowych;</p> <p>31) Dobre wyposażenie techniczne Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych;</p> <p>32) Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników urzędu i jednostek;</p> <p>33) Bezpieczeństwo na terenie gminy.</p>	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1) Rozwój sektora małej przedsiębiorczości – zwiększenie liczby miejsc pracy; 2) Rozwój turystyki i agroturystyki; 3) Rozwój handlu; 4) Rozwój ekonomii społecznej; 5) Rozwój społeczeństwa obywatelskiego; 6) Wymiana doświadczeń i czerpanie wzorców w ramach współpracy z miastami partnerskimi; 7) Tworzenie i wdrażanie specjalnych programów pomocowych; 8) Wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych; 9) Wzrost znaczenia organizacji pozarządowych; 10) Rozwój społecznych grup wsparcia; 11) Polityka prorodzinna; 12) Rozwój infrastruktury społecznej i podniesie jakości życia mieszkańców; 13) Duży potencjał siły roboczej; 14) Dostęp do funduszy z Unii Europejskiej; 15) Wzrost aktywności społecznej; 16) Zmiana przeznaczenia terenów rolniczych na cele nierolnicze; 17) Moda na zdrowy i sportowy styl życia; 18) Wzrost mobilności geograficznej i zawodowej; 19) Współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom; 20) Współpraca pomiędzy organizacjami pozarządowymi a instytucjami samorządowymi i rządowymi; 21) Wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych; 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rozluźnienie standardów moralnych; 2) Rozwój patologii społecznych; 3) Wzrost liczby osób bezrobotnych; 4) Katastrofy ekologiczne (na potrzeby wodociągów składowanych jest chlor); 5) Migracja ludzi wykształconych; 6) Zagrożenie powodziowe.

22) Likwidowanie barier architektonicznych; 23) Upowszechnianie problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw.	
---	--

6.4.2 Dzieci i młodzież

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1) Współpraca między instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży; 2) Aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży; 3) Wspieranie przez samorząd grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci i młodzieży; 4) Dostateczne zabezpieczenie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania wolnego czasu; 5) Szeroka oferta Gminnego Centrum Kultury; 6) Angażowanie się w działalność istniejących zespołów artystycznych i klubów sportowych; 7) Działalność stowarzyszeń skupiających ludzi młodzież; 8) Rozwój samorządności uczniów – samorządy szkolne, Młodzieżowa Rada Gminy; 9) Dostępność do bazy sportowej; 10) Równomierne rozmieszczenie szkół i przedszkoli – łatwa dostępność; 11) Działalność świetlic szkolnych; 12) Funkcjonowanie Gminnego Centrum Kultury; 13) Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne na terenie szkół; 14) Organizacja imprez plenerowych przez jednostki kultury, sportu i oświaty oraz stowarzyszenia; 15) Kółka przedmiotowe w szkołach; 16) System stypendialny – Stowarzyszenie „Emka”; 17) Dofinansowywanie dojazdu do szkół dzieciom i młodzieży. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Słaba promocja, informacja o istniejących ofertach spędzania wolnego czasu i rozwijania zainteresowań; 2) Brak miejsc do integracji młodzieży; 3) Ograniczona działalność w zakresie upowszechniania idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży; 4) Brak placówek realizujących zadania wynikające z profilaktyki drugorzędowej na terenach, które skupiają duży odsetek dzieci i młodzieży o podwyższonym ryzyku zachowań ryzykownych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1) Prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych; 2) Poprawa polityki społecznej wobec dzieci i młodzieży; 3) Dostateczne rozpoznanie potrzeb dzieci i młodzieży z terenu gminy; 4) Zwiększająca się liczba dzieci i młodzieży korzystającą z różnych form spędzania czasu wolnego; 5) Rosnąca liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Patologia uzależnień; 2) Niż demograficzny; 3) Nasilające się zjawisko pokoleniowego dziedziczenia bezradności ; 4) Rosnąca liczba rodzin z problemem przemocy w rodzinie; 5) Nasilający się rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej.

6.4.3 Rodziny

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1) Karta dużej rodziny; 2) Wspieranie przez samorząd grup pracujących na rzecz rodziny – działalność stowarzyszeń; 3) Prowadzenie przez samorząd działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny; 4) Realizacja przez szkoły projektów propagujących podstawowe wartości (festyny rodzinne); 5) Wielopokoleniowość rodzin ; 6) Zatrudnienie asystenta rodziny pozwalające na efektywne budowanie mechanizmów współpracy z rodziną i dzieckiem w środowisku naturalnym 7) Organizowanie warsztatów umiejętności wychowawczych przez asystenta rodziny; 8) Dużą liczbą miejsc do spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi (place zabawa, ścieżki rowerowe, boiska itp.); 9) Działania Kościoła na rzecz rodziny. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Niedostateczna liczba ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie; 2) Słaba integracja ludzi napływowych; 3) Duża liczba rodzin o słabych kompetencjach wychowawczych; 4) Mała liczba mieszkań socjalnych i komunalnych; 5) Brak działań na rzecz rodziny; 6) Słaby przepływ informacji o instytucjach wspierających rodziny na terenie gminy; 7) Brak grup wsparcia dla rodzin (wielodzietnych, z dzieckiem niepełnosprawnym itp.); 8) Brak integracji działań skierowanych do rodzin; 9) Słabo rozwinięta sieć konsultacji i poradnictwa specjalistycznego; 10) Brak ofert wsparcia ze strony organizacji pozarządowych w obszarze wspierania rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1) Działania podejmowane w celu podniesienia jakości życia rodzin poprzez rozbudowę dotychczasowej infrastruktury społecznej; 2) Udzielanie rodzinom konsultacji i specjalistycznego poradnictwa (pomoc prawna, psychologiczna, pedagogiczna, 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rosnąca liczba rodzin niepełnych; 2) Nasilenie zjawiska przemocy; 3) Występowanie zagrożeń funkcjonowania rodzin; 4) Brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy rodzinie;

<p>mediacyjna, terapeutyczna);</p> <p>3) Realizacja różnego rodzaju projektów socjalnych mających na celu wzmacnianie więzi rodzinnych integracji rodziny oraz zachęcanie do wspólnego spędzania czasu wolnego.</p>	<p>5) Nasilenie zjawiska uzależnień;</p> <p>6) Osłabienie/zanik więzi, tradycji rodzinnych, „pęd życia”;</p> <p>7) Brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne;</p> <p>8) Brak chęci współpracy i zaangażowania ze strony rodzin niewydolnych opiekuńczo i wychowawczo.</p>
---	---

6.4.4 Ludzie starsi

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>1) Integracja i aktywizacja osób starszych poprzez takie organizacje jak stowarzyszenia, kluby seniora i koła seniora;</p> <p>2) Organizowanie przez samorząd obchodów Dnia Seniora (koncerty itp);</p> <p>3) Aktywizacja seniorów poprzez tworzenie projektów finansowanych ze środków unijnych w zakresie kultury, sportu itp.</p> <p>4) Dostateczny dostęp osób starszych do jednostek pomocy społecznej;</p> <p>5) Profesjonalne przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym;</p> <p>6) Dostępność domów pomocy społecznej’;</p> <p>7) Duża liczba aptek na terenie gminy;</p> <p>8) Duża liczba przychodni;</p> <p>9) Łatwy dostęp do lekarzy pierwszego kontaktu;</p> <p>10) Uzupełniające usługi pielęgniarские świadczone przez Caritas oraz stowarzyszenie AMCUS;</p> <p>11) Usługi opiekuńcze dla osób starszych;</p> <p>12) Przekazywanie tradycji rodzinnych i patriotycznych przez osoby starsze;</p> <p>13) Postrzeganie osób starszych jako oparcie dla rodziny.</p>	<p>1) Niski poziom życia osób starszych;</p> <p>2) Brak na terenie gminy domu dziennego pobytu;</p> <p>3) Brak na terenie gminy idei wolontariatu na rzecz osób starszych;</p> <p>4) Niewystarczająca ilość kadry zajmująca się problematyką ludzi starszych;</p> <p>5) Zmiana modelu rodziny wielopokoleniowej na jedno-, dwupokoleniową;</p> <p>6) Brak lekarzy geriatrów;</p> <p>7) Długi czas oczekiwania na wizyty u lekarzy specjalistów;</p> <p>8) Niewystarczająca wiedza o chorobach wieku starczego, zarówno wśród osób starszych jak i ich otoczenia;</p> <p>9) Niski poziom aktywności fizycznej;</p> <p>10) Trudny dostęp do sprzętu rehabilitacyjnego dla osób starszych;</p> <p>11) Brak oferty profilaktycznej dla osób starszych;</p> <p>12) Bariery architektoniczne, transportowe;</p> <p>13) Zanik pomocy sąsiedzkiej;</p> <p>14) Słabe rozeznanie dotyczące potrzeb ludzi starszych (uczestnictwo w życiu kulturalnym, towarzyskim itp.);</p> <p>15) Niewystarczający poziom informacji o ofercie działań na rzecz osób starszych.</p>

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>1) Prowadzenie programów profilaktycznych skierowanych do osób starszych;</p> <p>2) Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej problemów związanych ze</p>	<p>1) Rozluźnienie więzi rodzinnych, nie wystarczające zainteresowanie rodziny zdrowiem seniorów;</p> <p>2) Samotność ludzi starszych;</p>

<p>starością;</p> <p>3) Powstanie dziennego domu pobytu dla osób starszych;</p> <p>4) Rozwój opieki długoterminowej i pielęgniarstwa środowiskowej;</p> <p>5) Upowszechnienie wolontariatu na rzecz osób starszych;</p> <p>6) Tworzenie grup wsparcia i grup samopomocowych przez osoby starsze;</p> <p>7) Zwiększenie ilości i jakości programów aktywizujących osoby starsze realizowanych przez samorząd oraz organizacje pozarządowe;</p> <p>8) Zmiana świadomości społecznej odnośnie postrzegania ludzi starszych poprzez organizowanie projektów socjalnych mających na celu międzypokoleniową wymianę doświadczeń;</p> <p>9) Promocja i wprowadzanie nowatorskich rozwiązań dotyczących aktywizacji osób starszych;</p> <p>10) Pojawienie się tematyki osób starszych w systemie oświaty;</p> <p>11) Funkcjonowanie i promocja uniwersytetów III wieku.</p>	<p>3) Większa liczba zachorowań ludzi starszych;</p> <p>4) Wykluczenie osób starszych z życia społecznego;</p> <p>5) Rosnąca liczba osób umieszczanych w domach pomocy społecznej oraz zakładach opiekuńczo-leczniczych.</p>
---	--

7. Planowanie działań

7.1 Misja i wizja Gminy Wieliszew

Misja

Integralny rozwój człowieka w gminie Wieliszew.

Wizja

Gmina Wieliszew jest gminą, która dąży do tego, aby być gminą kreatywną, bezpieczną, otwartą na potrzeby społeczności. Swoim mieszkańcom chce zapewnić bezpieczeństwo socjalne i równe szanse rozwoju we wszystkich dziedzinach życia.

Kluczowym zadaniem Gminy Wieliszew w obszarze polityki społecznej, jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin, które z różnych przyczyn są niesamodzielne oraz zminimalizowanie rozmiarów i skutków wszelkich zjawisk społecznie negatywnych. Ważnym zadaniem jest zaspokojenie potrzeb w zakresie rozwoju społecznego oraz uaktywnienie środowiska lokalnego. Wdrażanie strategii powinno zintegrować

społeczeństwo gminy i przyczynić się do efektywnego rozwiązywania problemów społecznych.

W swojej wizji Gmina Wieliszew wskazuje na trzy najważniejsze obszary, na których zamierza skoncentrować lokalną politykę społeczną. Tymi obszarami są:

- rodzina – działalność na rzecz rodzin powinna koncentrować się na wyrównywaniu pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezamierzonych różnic socjalnych, tworzeniu im równych szans oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego;
- dzieci i młodzież – działania na rzecz dzieci i młodzieży powinny mieć na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i ogólnego rozwoju;
- ludzie starsi – działania podejmowane na rzecz osób starszych powinny służyć budowaniu pozytywnego wizerunku seniorów w społeczeństwie, poprawie ich statusu społecznego oraz dostępu do dóbr kultury i życia społecznego we wszelkich jego sferach.

7.2 Cele strategiczne, operacyjne i zadania

Celem Strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywność obywatelską, poprawę sytuacji materialnej, co przekłada się na działania na rzecz poprawy zatrudnienia oraz budowania lokalnego rynku pracy. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty. Szczegółowa diagnoza i analiza sytuacji społecznej gminy Wieliszew połączona z badaniami ankietowymi, opiniami ekspertów zgromadzonych na warsztatach strategicznych, pozwoliła wyodrębnić następujące cele strategiczne:

- **wsparcie dla rodzin ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży**; kierunki działań: zagospodarowanie czasu wolnego społeczności lokalnej, szczególnie dzieci i młodzieży, promocja wartości rodzinnych, wspieranie rodziców w procesie wychowawczym, wsparcie rodzin niepełnych, patologicznych bądź szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne, wsparcie organizacji pozarządowych pracujących z dziećmi i młodzieżą oraz na rzecz rodzin, wsparcie kadry pracującej z dziećmi i młodzieżą oraz na rzecz rodzin.
- **poprawa warunków życia i zdrowia mieszkańców**; kierunki działań: zwiększenie poczucia bezpieczeństwa na terenie gminy, zapewnienie czystości i ładu w gminie,

wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza MP oraz turystyki i rekreacji, rozwój infrastruktury społecznej, promowanie zdrowego stylu życia.

- **przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wsparcie grup marginalizowanych społecznie;** kierunki działań: aktywizowanie osób starszych, niepełnosprawnych, długotrwale chorych oraz osób z innych grup marginalizowanych społecznie, rozwiązywanie problemów mieszkaniowych, stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie organizacji i instytucji pracujących z osobami niepełnosprawnymi, bezdomnymi i starszymi.

Następnie w ramach poszczególnych celów strategicznych wyodrębniono cele operacyjne i zadania.

7.3 Harmonogram wdrażania strategii

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zadania	Wykonawcy	Budżet
Wsparcie dla rodzin ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży	Zagospodarowanie czasu wolnego społeczności lokalnej, szczególnie dzieci i młodzieży	Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży	OPS, parafie, szkoły	Środki własne gminy, środki organizacji, parafii i inne
		Rozszerzenie oferty zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży	OPS, parafie, szkoły, kluby sportowe	Środki własne gminy, środki organizacji, parafii i inne
		Stworzenie miejsc i terenów do zajęć sportowo-rekreacyjnych	Referat Sportu UG, OPS, parafie, kluby sportowe	Środki własne gminy, środki organizacji i inne
		Zapewnienie odpowiedniej bazy sportowej na terenie gminy poprzez budowę i modernizację boisk, doposażenie sal gimnastycznych i klubów sportowych	Gmina, kluby sportowe, Referat Sportu UG	Środki własne gminy, środki organizacji w ramach pozyskanych grantów
		Budowanie bezpiecznych, atrakcyjnych i rozwojowych placów zabaw dla dzieci.	Gmina, organizacje i inne	Środki własne, środki pozyskane z UE

Promocja wartości rodzinnych	Organizowanie imprez, konkursów i wycieczek integrujących dla dzieci i rodziców	OPS, parafie, szkoły, stowarzyszenia	Środki własne, środki organizacji, parafii i inne
	Aktywizacja dzieci i rodzin w ich środowisku lokalnym w okresie letnim, np. Świetlicobus	OPS, organizacje pozarządowe, GKRPA	Środki własne gminy, środki UE
Wspieranie rodziców w procesie wychowawczym	Tworzenie żłobków, przedszkoli i klubów malucha i zwiększenie liczby miejsc w istniejących placówkach	Gmina, OPS, OK, podmioty prywatne	Środki własne gminy, środki organizacji, fundusze pozyskane z UE
	Wydłużenie godzin funkcjonowania istniejących placówek (np. klubów malucha)	Gmina, OK	Środki własne gminy
	Stworzenie stałego punktu doradczego dla rodziców	Gmina, OPS, stowarzyszenia	Środki własne gminy
	Spotkania konsultacyjno-doradcze dla rodziców ze specjalistami – psychologami i pedagogami	Gmina, OPS	Środki własne gminy
Wsparcie rodzin niepełnych, patologicznych bądź szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne	Stypendia szkole	OPS, stowarzyszenia	Środki własne gminy, środki organizacji
	Dożywianie uczniów pochodzących z rodzin ubogich	OPS	Środki własne gminy
	Monitorowanie sieci punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim	Gmina, policja, GKRPA	Środki własne gminy i inne
	Udzielanie pomocy rzeczowej i finansowej rodzinom będącym w złej kondycji finansowej	Gmina, OPS, parafie, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, sponsoring, organizacje charytatywne, OPS, stowarzyszenia
	Wyrównywanie szans edukacyjno-rozwojowych dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych poprzez	Gmina, OPS, organizacje pozarządowe, szkoły i parafie	Środki własne gminy, organizacje charytatywne, stowarzyszenia

	wsparcie edukacyjne oraz dofinansowanie zajęć dodatkowych i wyrównawczych		
Wsparcie organizacji pozarządowych pracujących z dziećmi i młodzieżą oraz na rzecz rodzin	Minigranty na projekty organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży oraz rodzin	Gmina, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, środki pozyskane w ramach funduszy z UE
	Wsparcie lokalowe organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży oraz rodzin	Gmina, OPS, szkoły	Środki własne gminy
	Wsparcie szkoleniowe dla organizacji działających na rzecz dzieci i młodzieży oraz rodzin	Gmina, OPS	Środki własne gminy
Wsparcie kadry pracującej z dziećmi i młodzieżą oraz na rzecz rodzin	System szkoleń oraz doradztwo zawodowe i psychologiczne dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą	Gmina, OPS, PUP, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, środki organizacji
	Zwiększenie liczby ofert pracy	OPS, Gmina, PUP, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy
	Wsparcie przedsiębiorczości poprzez system szkoleń dla osób pragnących podjąć działalność gospodarczą ukierunkowaną na zaspokojenie potrzeb dzieci i rodziców	Gmina, OPS, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, środki pozyskane w ramach funduszy UE, organizacje pozarządowe
Promocja kultury	Organizowanie spotkań autorskich i wykładów, spotkań z ludźmi kultury i sztuki, organizacja widowisk, spektakli, recitali, festiwali, wystaw	OK, BG	Środki własne gminy
	Prowadzenie kół zainteresowań	OK, BG, szkoły, przedszkola	Środki własne gminy
	Rozwijanie wśród dzieci i młodzieży różnorodnych zainteresowań poprzez	OK., szkoły, przedszkola,	Środki własne gminy

		organizację warsztatów		
	Wzrost kompetencji rodzicielskich i wspomaganie rodzin w procesie wychowania	Warsztaty kompetencji rodzicielskich, pedagogizacja rodziców	OPS, szkoły, przedszkola, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy
		Wsparcie asystenta rodziny	OPS	Środki własne gminy
		Diagnoza potrzeb uczniów	Szkoły, przedszkola, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy
		Prowadzenie grup socjoterapeutycznych dla dzieci z zaburzeniami zachowania	Szkoły, OPS	Środki własne gminy
Poprawa warunków życia i zdrowia mieszkańców	Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa na terenie gminy	Wsparcie instytucji gwarantujących bezpieczeństwo gminy	Gmina	Środki własne gminy
		Zwiększenie liczby patroli policyjnych	Gmina	Środki własne gminy
		Rozszerzenie systemu monitorowania gminy	Gmina	Środki własne gminy, środki zewnętrzne
		Poprawa stanu oświetlenia ulic	Gmina	Środki własne gminy
		Organizowanie akcji pomocy sąsiedzkiej	Gmina, OPS, organizacje pozarządowe, Policja	Środki własne gminy
		Kampanie promujące życie bez przemocy	Gmina, organizacje pozarządowe, parafie, szkoły, Policja	Środki własne gminy, środki organizacji i inne
	Zapewnienie czystości i ładu w gminie	Zagospodarowanie i dbałość o tereny zielone, realizacja programu urządzenia zieleni, konkursy dla mieszkańców.	Gmina, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy
		Dbanie o estetykę przestrzeni	Gmina	Środki własne

		oraz budynków, w tym renowacje budynków zabytkowych, wdrożenie programu ochrony zabytków.		gminy
	Rozwój infrastruktury społecznej	Rozszerzenie działalności biblioteki gminnej o działania z zakresu animacji kultury	Gmina	Środki własne gminy
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wsparcie grup marginalizowanych społecznie	Aktywizowanie osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych oraz osób z innych grup marginalizowanych społecznie	Zminimalizowanie barier architektonicznych, na które napotykają się osoby niepełnosprawne	Gmina, Ośrodki zdrowia, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, PFRON
		Stworzenie miejsc spotkań dla osób starszych (Klub Seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku)	Gmina, OPS, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, środki pozyskane z UE
		Aktywizowanie społeczne i zawodowe w celu redukcji problemów, barier emocjonalno-społecznych	Gmina, OPS, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, środki organizacji, środki pozyskane z UE
		Organizowanie spotkań warsztatów, zajęć międzypokoleniowych i imprez mających na celu wymianę wiedzy i doświadczeń	Gmina, OPS, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, środki organizacji
		Promowanie wartości uczestnictwa osób starszych w kultywowaniu i rozpowszechnianiu lokalnych tradycji	OPS, Gmina, parafie, szkoły, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, środki organizacji,
		Prowadzenie szkoleń dla bezrobotnych niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym w celu zaktywizowania ich zawodowo	OPS, gmina	Środki własne gminy, środki pozyskane z UE
	Rozwiązywanie problemów mieszkaniowych	Stworzenie polityki mieszkaniowej	Gmina	Środki własne gminy
		Zwiększenie liczby mieszkań komunalnych i socjalnych	Gmina	Środki własne gminy

		Zapewnienie lokali na mieszkania tymczasowe	Gmina	Środki własne gminy
Stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym		Stworzenie jednego centrum informacji o usługach dla dzieci, młodzieży osób niepełnosprawnych, życiowo bezradnych, starszych, wymagających pomocy socjalnej	Gmina, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, środki pozyskane z UE
		Stworzenie Centrum Wolontariatu i promowanie wolontariatu na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych, chorych i ubogich	Gmina, OPS, Ośrodki zdrowia, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy
		Stworzenie placówek rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych	Gmina, OPS, Ośrodki zdrowia, OP	Środki własne gminy, NFZ, PFRON, PO KL
		Rozwijanie usług opiekuńczych, ułatwiających codzienne funkcjonowanie osób starszych, chorych i niepełnosprawnych, m.in. poprzez pomoc sąsiedzką	Gmina, OPS, Ośrodki zdrowia, OP	Środki własne gminy, NFZ, PFRON, PO KL
		Zorganizowanie i prowadzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej	Gmina, OP	Środki własne gminy, PFRON i inne
		Organizowanie prac społecznie użytecznych, robót publicznych i staży dla osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	Gmina, OPS, PUP	Środki własne gminy, PO KL, PUP
		Wspieranie działalności Klubu AA (osoby uzależnione i ich rodziny)	Gmina, GKRPA, terapeuci, OPS, OP, parafie	Środki własne gminy, i inne
Wspieranie organizacji i instytucji pracujących z	Wspieranie i wzmacnianie wszelkich działań na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji osób starszych,	Gmina, OPS, OP, parafie	Środki własne gminy, środki organizacji	

osobami niepełnosprawnymi, bezrobotnymi, starszymi, uzależnionymi	niepełnosprawnych i chorych		
	Współdziałanie na rzecz integracji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym z środowiskiem szkolnym, zawodowym, sąsiedzkim, lokalnym	Środki własne gminy, środki organizacji	Gmina, OPS, OP, parafie
	Wyłanianie liderów społecznych - prowadzenie lokalnych przedsięwzięć w ramach OP, a także profesjonalnego personelu, członków OP i wolontariuszy	Gmina, szkoły, OPS, OP parafie, inne	Środki własne gminy, PO KL
	Prowadzenie szkoleń z zakresu działalności merytorycznej i finansowej organizacji pozarządowych i zarządzania nimi	Gmina, OPS, szkoły	Środki własne gminy
Promowanie zdrowego stylu życia	Organizowanie zajęć rekreacyjnych, masowych imprez sportowych takich jak biegi przełajowe, rajdy rowerowe itd.	Referat sportu UG,	Środki własne gminy
	Realizowanie na terenie gminy programów profilaktyki zdrowotnej dla młodzieży i seniorów (profilaktyka uzależnień, akcje bezpłatnych badań dla mieszkańców: mammografia, cytologia, badania słuchu, wzroku, rehabilitacja itp.)	Gmina, Ośrodek Zdrowia, OP	Środki własne gminy, środki organizacji
	Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych dla dzieci i młodzieży w ramach godzin lekcyjnych w szkołach w formie spotkań i pogadanek z przedstaw. służby zdrowia, policji, OSP	Policja, Ośrodki Zdrowia, szkoły	Środki własne gminy, środki organizacji
	Organizowanie oraz udział szkół i uczniów w akcjach o tematyce ekologicznej, prozdrowotnej i z zakresu bezpieczeństwa	Ośrodki Zdrowia, szkoły, Policja	Środki własne gminy, środki organizacji

7.4 Harmonogram wdrażania strategii na lata 2014 – 2020.

Cele operacyjne	Zadania	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wsparcie dla rodzin ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży	Zagospodarowanie czasu wolnego społeczności lokalnej, szczególnie dzieci i młodzieży	X	X	X	X	X	X	X
	Promocja wartości rodzinnych	X	X	X	X	X	X	X
	Wsparanie rodziców w procesie wychowawczym	X	X	X	X	X	X	X
	Wsparcie rodzin niepełnych, patologicznych bądź szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne	X	X	X	X	X	X	X
	Wsparcie organizacji pozarządowych pracujących z dziećmi i młodzieżą oraz na rzecz rodzin	X	X	X	X	X	X	X
	Wsparcie kadry pracującej z dziećmi i młodzieżą oraz na rzecz rodzin	X	X	X	X	X	X	X
	Wsparcie kadry pracującej z dziećmi i młodzieżą oraz na rzecz rodzin	X	X	X	X	X	X	X

	Promocja kultury	X	X	X	X	X	X	X
	Wzrost kompetencji rodzicielskich i wspomaganie rodzin w procesie wychowania	X	X	X	X	X	X	X
Poprawa warunków życia i zdrowia mieszkańców	Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa na terenie gminy	X	X	X	X	X	X	X
	Zapewnienie czystości i ładu w gminie	X	X	X	X	X	X	X
	Rozwój infrastruktury społecznej	X	X	X	X	X	X	X
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wsparcie grup marginalizowanych społecznie	Aktywizowanie osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych oraz osób z innych grup marginalizowanych społecznie	X	X	X	X	X	X	X

Rozwiązywanie problemów mieszkaniowych	X	X	X	X	X	X	X	X
Stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	X	X	X	X	X	X	X	X
Wspieranie organizacji i instytucji pracujących z osobami niepełnosprawnymi, bezrobotnymi, starszymi, uzależnionymi	X	X	X	X	X	X	X	X
Promowanie zdrowego stylu życia	X	X	X	X	X	X	X	X

7.5 Ramy finansowe strategii

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach Strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu Gminy, ale także dotacje ze źródeł zewnętrznych, pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Dokonując analizy i planowania wydatków na kolejne lata podmioty powinny wziąć to pod uwagę i w przypadku braku środków w budżecie Gminy podjąć starania o pozyskanie dotacji finansowych z zewnętrznych źródeł.

7.6 Programy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliszew na lata 2014 – 2020 będzie realizowana w obszarze pomocy społecznej w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program współpracy Gminy Wieliszew z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

8. Monitoring i ewaluacja strategii

8.1 System monitorowania strategii

Monitoringiem i ewaluacją objęte będą postępy w realizacji Strategii na dwóch poziomach: poszczególnych zadań i projektów oraz celów operacyjnych i strategicznych.

Monitoring prowadzony będzie jako:

- monitoring wskaźnikowy – w oparciu o oczekiwane wskaźniki osiągnięć
- monitoring społeczny – na podstawie wyników badania opinii, w szczególności poprzez konsultacje społeczne.

Poziom osiągnięcia każdego celu operacyjnego będzie mierzony raz na dwa lata poczynając od 2016 roku, a poszczególnych zadań i projektów realizacyjnych na koniec każdego roku kalendarzowego.

Istotny element systemu monitorowania stanowić będzie sporządzanie sprawozdania z rocznego planu realizacyjnego wraz ze wskazaniem zadań zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nierozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia.

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie gminy. Poza tym, bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliszew. Dodatkowo dane uzyskane dzięki wykorzystaniu ankiet oraz szerokiego udziału mieszkańców służyć będą ocenie realizacji oraz uaktualnieniu zapisów strategii. Częstotliwość pomiaru, a także raporty wskaźników ustalone będą w zależności od ich kategorii.

Przedsięwzięcia z zakresu realizacji Strategii monitorowane będą przez zespół zadaniowy powołany zarządzeniem wójta.

Wskaźniki ewaluacyjne

Jednym z podstawowych instrumentów umożliwiającym przeprowadzenie monitoringu i ewaluacji i uzyskanie wiarygodnych wyników będą wskaźniki pomiaru osiągnięć celów wytyczonych przez strategię. Wskaźnik może być zdefiniowany jako pomiar celu, który ma zostać osiągnięty, zaangażowanych środków, otrzymanego efektu, miernika jakości lub zmiennej wynikającej z kontekstu. Rozróżniamy następujące rodzaje wskaźników:

- wskaźniki zasobów – przedstawiają informacje o środkach finansowych, rzeczowych oraz zasobach ludzkich, które są wykorzystywane do wdrożenia danego zadania/ projektu; w ujęciu tym wskaźniki te odnoszą się do wielkości alokacji budżetowych na danym poziomie pomocy; np. liczba dni pracy ekspertów czy koszt budowy mieszkania socjalnego;
- wskaźniki wyników, odnoszą się do bezpośrednich konsekwencji działań zadania/ projektu – oddziałujących na bezpośrednich beneficjentów; wskaźniki te mogą mieć charakter fizyczny (np. liczba osób przeszkolonych) lub finansowy (zmniejszenie kosztów leczenia);
- wskaźniki oddziaływania, odnoszą się do konsekwencji zadania/ projektu (zamierzonych i niezamierzonych, pozytywnych i negatywnych) wykraczających poza efekty bezpośrednie krótkoterminowe; można wyróżnić dwa rodzaje oddziaływania:
 - oddziaływanie bezpośrednie – efekty, które pojawiają się po pewnym upływie czasu, ale są bezpośrednio związane z podjętymi działaniami i beneficjentami bezpośrednimi;
 - oddziaływanie pośrednie – wszystkie inne rodzaje efektów – niezamierzone przez daną interwencję lub wynikające z niej działania.

Przykłady wskaźników oddziaływania, to np. spadek stopy bezrobocia w regionie w wyniku realizacji programu szkoleniowego, wzrost liczby przedsiębiorstw w wyniku działania sieci wsparcia biznesu itd.

Obiektywnie weryfikowalne wskaźniki opisują cele przedsięwzięcia przy pomocy wielkości mierzalnych. Z punktu widzenia wiarygodności i spójności procesu monitoringu i ewaluacji wskaźnik powinien spełniać określone kryteria. Często stosowaną prostą zasadą odnoszącą się do definiowania wskaźników jest zasada SMART:

Specific – określony – odniesienie się do określonych elementów matrycy logicznej projektu,

Measurable – mierzalny (kwantyfikowalny) – w zakresie dostępnych źródeł weryfikacji,

Achievable – możliwy do osiągnięcia po akceptowalnych kosztach, realistyczny,

Relevant – właściwy w stosunku do potrzeb (w tym wypadku, np. wynikających z zakresu ewaluacji),

Timely – ograniczony czasowo – czyli odnoszący się do granic czasowych projektu lub zakresu badania ewaluacyjnego.

Wskaźnikami oceny monitorowania celów strategicznych i szczegółowych Strategii będą np.:

- wymierne ilości zmodernizowanych obiektów i infrastruktury komunalnej dla funkcjonowania instytucji i organizacji ze sfery rozwiązywania problemów społecznych;
- ilość zlikwidowanych barier architektonicznych;
- ilość uruchomionych działalności gospodarczych;
- ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych;
- ilość oddanych do użytkowania mieszkań (w tym socjalnych);
- liczba osób mających problemy opiekuńczo – wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy;
- liczba osób uchronionych przed przemocą w rodzinie;
- liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe;
- ilość zorganizowanych kampanii na rzecz profilaktyki antyalkoholowej i antynarkotykowej oraz liczba osób, do których dotarły materiały i ulotki informujące o zagrożeniu związanym z tymi patologiami w ramach systemu sieciowej pomocy;
- liczba atrakcji (zajęć, imprez, itp.) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia;
- procentowy wzrost mieszkańców zadowolonych z jakości życia w gminie.

W każdym realizowanym zadaniu zostaną zidentyfikowane wskaźniki, przed rozpoczęciem realizacji - zaplanowane, na końcu - osiągnięte. Każde zadanie zostanie podsumowane raportem pisemnym, przekazywanym do koordynatora strategii.

Wzór raportu:

Zadanie/projekt	Instytucja/organizacja realizująca	Zaplanowane wskaźniki osiągnięć	Osiągnięte wskaźniki	Źródła danych
Nazwa i opis, cele		twarde	twarde	ankiety, listy obecności, dokumenty projektu, itp.
		miękkie	miękkie	

8.2 Ewaluacja strategii

Ewaluacja strategii będzie to systematyczna i obiektywna jej ocena – jej zaplanowania, wdrożenia i rezultatów. Celem ewaluacji GSRPS jest określenie adekwatności i stopnia osiągnięcia celów, efektywności, skuteczności, wpływu i trwałości.

Ewaluacja stanowić będzie ocenę przedsięwzięć w kontekście ich wyniku, wpływu, oraz potrzeb, które miały zaspokajać. W tym ujęciu celem ewaluacji będzie weryfikacja osiągnięć danego przedsięwzięcia w realizacji do zaplanowanych oczekiwań oraz wykorzystanie uzyskanych w ten sposób informacji i doświadczeń przy projektowaniu i planowaniu podobnych działań w przyszłości. Rekomendacje i wnioski formułowane będą w oparciu o określone standardy i kryteria.

Logika interwencji

Cele:

- osiągnięcie celów operacyjnych może być przedstawione poprzez produkty (np. dostarczenie określonej liczby szkoleń dla osób bezrobotnych);

- realizacja celów szczegółowych/zadań może być przedstawiona poprzez rezultaty (np. osiągnięcia poprawy – w wyniku zrealizowanych szkoleń – w zakresie możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych);

- realizacja celów ogólnych/strategicznych może być przedstawiona poprzez wyniki oddziaływania strategii (np., ograniczenia bezrobocia wśród osób wcześniej bezrobotnych).

Ewaluacja ocenić będzie wszystkie elementy logiki interwencji strategii - zarówno dla poziomu działań, produktów, rezultatów i oddziaływań, jak i na poziomie wszystkich rodzajów celów danej interwencji.

Zasadniczym celem ewaluacji będzie stałe doskonalenie skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane w kategoriach pozytywnych efektów społecznych lub gospodarczych związanych z bezpośrednio z realizacją danej strategii. Celem ewaluacji będzie przede wszystkim uzyskanie niezależnej opinii na temat rzeczywistych lub potencjalnych sukcesów strategii oraz czynników, które przyczyniły się osiągnięcia danych rezultatów. Jednym z celów ewaluacji jest również wymiar edukacyjny, to analiza mechanizmów działania strategii, próba identyfikacji dobrych praktyk w zarządzaniu strategią i ich upowszechnienie czy też analiza popełnionych błędów celem ich uniknięcia w przyszłości.

Kryteria ewaluacji

Jednym z ważnych elementów etapu planowania ewaluacji będzie podjęcie decyzji w jaki sposób ma być dokonana ocena, jakie kryteria ewaluacji powinny być zastosowane do określonego badania.

Główne kryteria ewaluacji:¹⁵

- Trafność: to stopień w jakim cele przedsięwzięcia są zgodne z wymaganiami beneficjenta, potrzebami lokalnymi oraz politykami i priorytetami partnerów/donorów; projekt/zadanie musi wynikać z rzeczywistych potrzeb lokalnych.
- Efektywność - to ocena właściwego przekształcania zasobów/środków (funduszy) ludzi, czasu itd. w efekty; efektywność koncentruje się na relacji między produktami, rezultatami i/lub oddziaływaniem i środkami (w szczególności finansowymi) przeznaczonymi do ich uzyskania.

¹⁵ Podręcznik zarządzania projektami miękkimi w kontekście Europejskiego Funduszu Społecznego, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006.

- Skuteczność - to stopień, w jakim przedsięwzięcie osiągnęło (lub ma osiągnąć) cele przy uwzględnieniu stopnia ważności tych celów; skuteczność porównuje to co zostało zrobione z tym co pierwotnie planowano.
- Oddziaływanie/użyteczność - to wszystkie konsekwencje wdrożenia strategii – krótko i długoterminowe, bezpośrednie i pośrednie, pozytywne i negatywne, przewidziane i nieprzewidziane; oddziaływanie jest miernikiem oceny szerszych konsekwencji na poziom lokalnym, regionalnym, czy krajowym.
- Trwałość - to stopień jakim efekty strategii oddziałują po jego zakończeniu; to prawdopodobieństwo kontynuacji tych efektów długim odstępem czasu; trwałość może być oceniana z punktu widzenia możliwości jej utrzymania i rozbudowy w przyszłości.

Proces ewaluacji

Ewaluacja strategii jest procesem wieloetapowym, na który składa się: planowanie, projektowanie, realizacja, raportowanie, wykorzystanie wyników ewaluacji.

- Planowanie ewaluacji GSRPS obejmie następujące etapy:

- określenie celu (lub celów): zdefiniowanie problemów oraz podstawowych kryteriów ewaluacji, dzięki czemu otrzymamy odpowiedź na pytanie: po co przeprowadzamy ewaluację;
- wyznaczenie czasu badania: etapu w cyklu realizacji strategii, który będzie podlegał ewaluacji i wstępnego harmonogramu ewaluacji (rozpoczęcia, zakończenia, terminu dostarczenia raportu z ewaluacji);
- wskazanie zakresu: przedmiotowego (strategii poddanej ewaluacji lub innych obszarów interwencji czy zagadnień horyzontalnych); czasowego; terytorialnego oraz określenie zasobów potrzebnych do realizacji badania;
- wybór odbiorców: w zależności od sprecyzowania grup docelowych strategii czy innych zainteresowanych stron;
- identyfikacja dostępnych danych wyjściowych, czyli dokumentów programowych, raportów z monitoringu strategii, danych statystycznych, wyników wcześniejszych ewaluacji;
- wyznaczenie instytucji odpowiedzialnej za zlecenie i nadzór nad przeprowadzeniem ewaluacji oraz podjęcie decyzji o tym, kto będzie włączony (ze strony instytucji zlecającej) w proces projektowania i wdrażania ewaluacji.

Projektowanie ewaluacji ma na celu sprecyzowanie i określenie oczekiwań stawianych wobec badania ewaluacyjnego, będzie składał się z następujących elementów:

- bardziej dokładnego określenia – sprecyzowania przedmiotu ewaluacji (przy uwzględnieniu wcześniejszych decyzji podjętych na etapie planowania),
- sformułowania listy szczegółowych pytań ewaluacyjnych,
- opracowania zakresu zadań dla wykonawcy badania oraz innych wymagań czy procedur prowadzenia badania ewaluacyjnego.

Istotnym elementem fazy projektowania będzie podjęcie decyzji co do metod, które będą stosowane w czasie badania ewaluacyjnego, jej szczegółowego zakresu oraz dostępnych zasobów. Zastosowane zostaną następujące rodzaje pytań ewaluacyjnych:

- opisowe, których celem jest obserwacja, opis i pomiar zmian (rejestracja tego, co się wydarzyło),
- przyczynowo - skutkowe, które pozwalają zrozumieć i ocenić relacje między przyczynami i skutkami (w jaki sposób i do jakiego stopnia określone zjawisko/zmiany można przypisać danej strategii),
- normatywne – odnoszące się do kryteriów ewaluacji (np. czy wyniki i wpływ interwencji są zadowalające w odniesieniu do postawionych celów, zadań, itd.),
- predyktywne – będące próbą określenia, co stanie się w rezultacie wprowadzenia danej interwencji (np. czy program nakierowany na zwalczanie bezrobocia na danym obszarze nie zagrazi już istniejącym miejscom pracy),
- krytyczne, których celem jest wsparcie procesu zmiany, np. z punktu widzenia postawy zgodności z wartościami (jak polityka w zakresie równych szans może być w większym stopniu akceptowana przez MŚP?, jakie są skuteczne strategie dla ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego).

Realizacja ewaluacji weźmie pod uwagę następujące fazy cyklu procesu ewaluacji:

- projektowanie ewaluacji (strukturalizacja) – szczegółowe określenie kryteriów i elementów ewaluacji, wybór narzędzi obserwacji i zestawu wskaźników;
- pozyskiwanie danych – zebranie danych koniecznych do analizy (danych administracyjnych – dokumentacji strategii, danych pierwotnych i wtórnych, wywiady z uczestnikami i beneficjentami);
- analiza danych – interpretacja zebranych danych (zestawienie danych i ich porównanie), analiza wykorzystująca takie narzędzia, jak weryfikacja hipotez, analiza przyczynowo - skutkowa, itd. – przy zastosowaniu metod statystycznych i innych;

- formułowanie ocen – ocena efektów strategii w odniesieniu do wcześniej sformułowanych pytań ewaluacyjnych.

Raport ewaluacyjny¹⁶

Raport ewaluacyjny będzie końcowym, najważniejszym produktem badania ewaluacyjnego, gdyż dostarczy informacji o jego wynikach oraz jest podstawą do akceptacji wyników prac zespołu ewaluacyjnego. Zastosowana zostanie następująca struktura raportu ewaluacyjnego:

- podsumowanie,
- tekst główny raportu,
- wnioski i zalecenia,
- aneksy,
- zakres zadań wykonawcy,
- zastosowana metodologia,
- skład osobowy zespołu wykonawcy (z podaniem zakresów odpowiedzialności za poszczególne zadania),
- lista konsultowanych osób i organizacji,
- harmonogram badania,
- wykaz dokumentacji wykorzystanej przy ocenie,
- inne dokumenty techniczne (np. formularze ankiet, wykorzystane dane statystyczne).

¹⁶ Podręcznik zarządzania projektami miękkimi w kontekście Europejskiego Funduszu Społecznego, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006.

Załączniki

Załącznik nr 1: Ankieta - Wypracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Szanowni Mieszkańcy Gminy Wieliszew

Urząd Gminy przystąpił do wypracowania **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych**. Strategia i program sprecyzują i zweryfikują najważniejsze problemy społeczne w naszej gminie, a także określą sposoby ich rozwiązywania. Aby trafnie określić cele i zadania do realizacji potrzebna jest współpraca całej społeczności gminy.

Prosimy o poważne potraktowanie ankiety i przemyślane odpowiedzi na zawarte w niej pytania.

Uwaga! Ankieta jest anonimowa!

Metryczka (wstawić X przy wybranej odpowiedzi):

Płeć: Kobieta Mężczyzna

Wiek: 13 – 16 17 – 25 26 – 59 60 i więcej

Zawód: uczeń rolnik przedsiębiorca pracownik umysłowy pracownik fizyczny
 emeryt/rencista bezrobotny inny (jaki?)

Wykształcenie:

podstawowe zawodowe średnie policealne wyższe

W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolony z następujących warunków życia w gminie		Bardzo niezadowolony/a	Niezadowolony/a	Niezdecydowany/a	Zadowolony/a	Bardzo zadowolony/a
1.	Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe)	0	1	2	3	4
2.	Dostęp do Internetu	0	1	2	3	4
3.	Dostęp do informacji na temat wydarzeń w gminie	0	1	2	3	4
4.	Dostęp do kultury: biblioteka, koncerty, wystawy	0	1	2	3	4
5.	Organizacja imprez cyklicznych w gminie	0	1	2	3	4

6.	Dostępność doradztwa psychologiczno - prawnego	0	1	2	3	4
7.	Poziom opieki społecznej	0	1	2	3	4
8.	Poziom opieki zdrowotnej	0	1	2	3	4
9.	Bezpieczeństwo publiczne	0	1	2	3	4
10.	Warunki mieszkaniowe	0	1	2	3	4
11.	Miejsca rekreacji (np. parki, skwery, place zabaw)	0	1	2	3	4
12.	Jakość szkół	0	1	2	3	4
13.	Dostępność przedszkoli	0	1	2	3	4
14.	Żywotność lokalnej tradycji i historii w codziennym życiu	0	1	2	3	4
15.	Siła więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców	0	1	2	3	4
16.	Dostępność handlu i usług	0	1	2	3	4
17.	Poziom udziału mieszkańców w życiu publicznym gminy	0	1	2	3	4

W każdym pytaniu od 1 do 6 prosimy o zaznaczenie (X) 2 wybranych odpowiedzi:

1) Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?

- Brak pozytywnych wzorców i autorytetów
- Przemoc ze strony rodziców
- Alkohol i papierosy
- Narkotyki
- Chuligaństwo
- Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu
- Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego
- Inne (jakie?)
-

2) Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?

- Nieporadność życiowa
- Ubóstwo
- Bezrobocie
- Alkoholizm

- Bezradność opiekuńczo-wychowawcza
- Brak poradnictwa psychologiczno - prawnego
- Niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami
- Zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych
- Inne (jakie?)
-

3) Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?

- Izolacja społeczna (samotność)
- Izolacja rodzinna (odrzućenie)
- Niepełnosprawność
- Niezdolność do samoobsługi
- Brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu
- Inne (jakie?)
-

4) Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?

- Długi okres oczekiwania na usługi medyczne
- Mała liczba lekarzy specjalistów
- Ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych
- Inne (jakie?)
-

5) Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?

- Brak placówek wychowania przedszkolnego
- Brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki
- Niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne
- Brak stołówek szkolnych
- Inne (jakie?)
-

6) Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?

- Brak organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową
- Brak wiejskich świetlic i ognisk kultury
- Nie w pełni wykorzystany potencjał historii i kultury regionu
- Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży
- Zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych
- Inne (jakie?)

Poniżej są wymienione zadania, służące rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie gminy. Proszę używając skali od 1 do 10 ocenić, na ile ważne są poszczególne zadania przez wpisanie jednej z cyfr ze skali w kolumnie po prawej stronie za każdym zadaniem.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7-----8-----9-----10
 mało ważne bardzo ważne

1	utworzenie punktu informacyjnego w gminie oferującego usługi doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy	
2	mobilny punkt pomocy specjalistycznej dla osób uzależnionych	
3	Dzienny Dom Pomocy Społecznej	
4	likwidacja barier architektonicznych w urzędach	
5	mieszkania chronione, lokale socjalne	
6	usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych	
7	stworzenie sieci pomocy sąsiedzkiej	
8	założenie grupy wsparcia dla osób niepełnosprawnych	
9	założenie grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	
10	organizacja miejsc zakwaterowania dla sprawców przemocy	
11	założenie wolontariatu	
12	finansowanie płatnych szczepionek dla dzieci	
13	zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów(kardiolog, diabetolog, onkolog)	
14	pomoc psychologa/terapeuty, profilaktyka uzależnień dla dzieci, młodzieży i dorosłych	
15	stypendia dla dzieci z ubogich rodzin	

16	zapewnienie dostępu do pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach	
17	wydłużenie czasu pracy przedszkoli	
18	poszerzenie oferty o oddział żłobkowy	
19	zwiększenie ilości obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie placówek oświatowych	
20	potrzeba pedagogizacji rodziców i dzieci	

Jeśli według Pana/Pani pominęliśmy w ankiecie jakiś ważny problem, to proszę go opisać w tym miejscu:

.....

.....

.....

Jeśli według Pana/Pani warto podjąć inne zadania, inicjatywy na rzecz integracji społecznej mieszkańców, które nie zostały wcześniej wymienione w ankiecie, to proszę wymienić poniżej:

.....

.....

.....

DZIĘKUJEMY!

Załącznik nr 2: Proponowane projekty

Tytuł roboczy projektu	„Moja Przyszłość”
Cele projektu	Projekt "Moja przyszłość" ma na celu wyrównywać szanse edukacyjne uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjalnych z terenu województwa mazowieckiego poprzez rozszerzanie oferty edukacyjno-wychowawczej szkół o dodatkowe zajęcia pozalekcyjne ukierunkowane na rozwój kompetencji kluczowych, zdefiniowanych w dokumencie pn. "Kompetencje kluczowe w uczeniu się przez całe życie - europejskie ramy odniesienia", stanowiącym załącznik do Zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE).
Beneficjenci korzystający z projektu	Adresatami projektu są uczennice oraz uczniowie z różnego rodzaju trudnościami, które w przyszłości mogą stać się przeszkodą w kontynuowaniu edukacji- z uwagi na zapisy projektu przewidywana realizacja w: SP Wieliszew, Gimnazjum Łajski, Gminne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Wieliszewie
Zadania	Zorganizowanie i przeprowadzenia bloku zajęć pozalekcyjnych, w wymiarze 20 godzin (lekcyjnych) miesięcznie. Zajęcia zostaną przeprowadzone w dwóch okresach rozliczeniowych tj. od września 2014r. do grudnia 2014 r. oraz od stycznia 2015 r. do czerwca 2015 r., w następującym podziale: <ul style="list-style-type: none"> a. zajęcia z nauki języka obcego; b. zajęcia z przedmiotów matematyczno - przyrodniczych; c. zajęcia związane z poradnictwem i doradztwem edukacyjno - zawodowym.
Realizatorzy	Gmina Wieliszew w partnerstwie z DEPiS Urzędu Marszałkowskiego w Warszawie

Środki finansowania	<p>Program Operacyjny Kapitał Ludzki: Priorytet IX. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach. Działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty. Poddziałanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych.</p>
---------------------	--

Tytuł roboczy projektu	„Szkolny system poradnictwa i doradztwa zawodowego w Gminie Wieliszew”
Cele projektu	<p>Budowanie efektywnego systemu poradnictwa i doradztwa zawodowego (pidez) na terenie Gminy Wieliszew – na wszystkich poziomach edukacyjnych;</p> <p>Włączenie pidez do programów rozwojowych szkół</p>
Beneficjenci korzystający z projektu	Uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów i szkoły ponadgimnazjalnej z terenu gminy Wieliszew
Zadania	<ul style="list-style-type: none"> - wdrożenie systemu pidez, - umieszczenie go na platformie internetowej,
Realizatorzy	Towarzystwo Produkcyjno- Handlowe sp. z o.o. w partnerstwie z Gminą Wieliszew
Środki finansowania	<p>Program Operacyjny Kapitał Ludzki: Priorytet IX. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach. Działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty. Poddziałanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych.</p>

Tytuł roboczy projektu	„Prowadzenie kampanii informatycznej na rzecz integracji osób z niepełnosprawnością i przeciwdziałaniu ich dyskryminacji”
Cele projektu	Przeprowadzenie kampanii informacyjnej na temat edukacji włączającej jako skutecznej ścieżki edukacyjnej osób z niepełnosprawnością przeciwdziałającej izolacji tych osób z grupy rówieśniczej.
Beneficjenci korzystający z projektu	Przedstawiciele władz oświatowych, nauczyciele i rodzice z powiatu legionowskiego i powiatów ościennych.

Zadania	Przygotowanie i przeprowadzenie konferencji – „Edukacja włączająca dziś i jutro” Przygotowanie informatora na temat edukacji włączającej Prowadzenie konsultacji indywidualnych dla osób zainteresowanych wdrażaniem tej formy edukacji. Promocja prasowa idei integracji osób z niepełnosprawnością i przeciwdziałania ich dyskryminacji
Realizatorzy	Stowarzyszenie „Sztuka włączania”
Środki finansowania	Zarząd Województwa Mazowieckiego

Tytuł roboczy projektu	„Letnie warsztaty sztuki dla każdego”
Cele projektu	Organizacja letnich warsztatów sztuki dla 50 uczniów w tym 7 dzieci z niepełnosprawnością. Element edukacji włączającej umożliwiający dzieciom z niepełnosprawnością na pełne uczestnictwo w życiu społecznym- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i edukacyjnemu, promowanie naturalnych kontaktów integracyjnych i rówieśniczych .
Beneficjenci korzystający z projektu	Uczniowie szkoły w Łajskach i dzieci z Gminy Wieliszew
Zadania	Zajęcia: Plastyczne, muzyczne, teatralne, terapeutyczne
Realizatorzy	Stowarzyszenie „ Aktywni dla Łajsk”
Środki finansowania	Zarząd Województwa Mazowieckiego

Tytuł roboczy projektu	„Podróże przez sztukę”
Cele projektu	Wspieranie aktywności osób z niepełnosprawnością w dziedzinach artystycznych poprzez zastosowanie nowej formy dydaktycznej, jaką jest czynny udział w wydarzeniach artystycznych (zarówno w roli odbiorcy, jak i odtwórcy po poznaniu warsztatu artysty)
Beneficjenci korzystający z projektu	Mieszkańcy Gminy Wieliszew i Powiatu Legionowskiego

Zadania	Trzy wydarzenia artystyczne: Spektakl ADHD w wykonaniu Joanny Szczepkowskiej Różne style w piosence w wykonaniu Doroty Curyłło Muzyka świata, muzyka filmowa i klasyczna w wykonaniu Marty Maślanki
Realizatorzy	„Stowarzyszenie Aktywni dla Łajsk”
Środki finansowania	Zarząd Województwa Mazowieckiego

Inne propozycje działalności Stowarzyszenia Emka to:

- warsztaty teatralne;
- poznawanie kultury innych Państw (m.in. warsztaty tematyczne, wymiana międzykulturowa);
- projekt historyczny dotyczący I Wojny Światowej na terenie naszej gminy (partnerstwo z Muzeum Historycznym w Legionowie);
- Klub Młodego Odkrywcy (współpraca z Centrum Nauki Kopernik);
- wesołe wakacje (objazdowy bus);
- nagranie filmu „Happy” z udziałem różnych grup społecznych naszej gminy;
- rozwój wolontariatu;
- integracja międzypokoleniowa między mieszkańcami naszej gminy;
- przekazywanie produktów spożywczych dla najbardziej potrzebujących mieszkańców naszej gminy.

Przewodniczący
Rady Gminy Wieliszew
Marcin Fabisiak

Wykaz skrótów

AKS – Amatorski Klub Sportowy
BP – Biblioteka Publiczna
GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
GSRPS – Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
GUS – Główny Urząd Statystyczny
JST – jednostka samorządu terytorialnego
KS – Klub Sportowy
NGO – ang. <i>Non-Governmental Organization</i> – organizacja pozarządowa
NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej
OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej
OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PUP – Powiatowy Urząd Pracy
UE – Unia Europejska
UG – Urząd Gminy

Spis wykresów i tabel

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Wieliszew w podziale na kobiety i mężczyzn w latach 2011-2013	19
Wykres 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2011-2013.	19
Wykres 3. Ruch migracyjny na terenie Gminy Wieliszew w latach 2011-2013.	20
Wykres 4. Struktura wieku Gminy Wieliszew dla rok 2013.	20
Wykres 5. Przestępczość na terenie gminy Wieliszew w latach 2010-2013.	34
Wykres 6. Niepełnosprawność w Gminie Wieliszew.....	41
Wykres 7. Długotrwałe i ciężkie choroby na terenie gminy.....	42
Wykres 8. Bezrobocie w Gminie Wieliszew.....	42
Wykres 9. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w Gminie Wieliszew.....	43
Wykres 10. Ubóstwo w Gminie Wieliszew.....	43
Wykres 11. Statystyki GKRPA dla lat 2010-2012..	48

Tabela 1. Powody przyznania pomocy mieszkańcom Gminy Wieliszew w latach 2010-2012.....	41
Tabela 2. Struktura bezrobocia w Gminie Wieliszew.	44
Tabela 3. Wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego poniesione ze środków budżetu państwa oraz liczba wypłaconych świadczeń (kwoty podane w zł).....	46